

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post
binnenland bij vooruitbetaling . f 2.00
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 3.00
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.10
Men abonneert zich voor minstens zes maanden
ingaaude op den dag der eerste toezending f 1.-

Prijs der advertentiën.

Per regel f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

REDACTIE: De 4de Commissie, aan welke de verspreiding van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië is opgedragen.

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd aan de Redactie, en gezonden aan den Heer G. E. V. L. VAN ZUYLEN, Voorzitter der Redactiecommissie, 7a Heeregracht, of den Secretaris, Mr. G. VAN SLOOTEN AZN., 43 Conradskade, beiden Den Haag.

Voor de Administratie en Advertentiën wende men zich tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” Haagpoort 4, Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:
Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

De Vereeniging vestigt zooveel mogelijk, zoowel in Europa als in Indië, afdelingen, die te zamen met het hoofdbestuur dit doel trachten te bereiken.

Ieder lid welke in zijne omgeving, zooveel mogelijk, anderen op om lid der Vereeniging te worden en geve daartoe dit blad na het gelezen te hebben aan vrienden en bekenden.

Inhoud van dit nummer.

Bijdragen voor den noodlijdenden Javanen. — In Memoriam. Mededeelingen over den Voetbalwedstrijd en de Verloting. Nederlandsch Nieuw-Guinea. — Algemeen Weekoverzicht. Oost- en West-Indische Berichten. — Coöperatie. — De aanstaande Tentoonstelling van Inlandsche Kunstnijverheid te Batavia. — Ontwerp van een Koloniaal Programma. — Varia. — Cultura. — Inhoudsopgave van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië. — Feuilleton: De Vrouw in de residentie Probolinggo (vervolg). — Mail.

Voor den noodlijdenden Javanen.

Op 18 April bleef in kas. f 441.34⁵
Sedert werd ontvangen:
Van Mr. E. den Haag. 5.—
Onderofficieren en minderen van het Regiment Vestingartillerie 1.61
I. P. te Hellevoetsluis. 10.—
Onze afdeling Arnhem 27.65
Van X den Haag 2.50
J. P. K. te Hoorn 5.00
Van een Holl. dame uit Zwitserland . 100.—
Uit Doetinchem van onzen correspondent . 60.—
Totaal f 653.10⁵

Per eerste mail wordt weder een postwissel van f 600 aan de afdeling „Nederlandsch-Indië gezonden waarvoor wij betaalden f 596.35
Het restant in kas op 24 April is dus f 56.75⁵

In het geheel hebben wij naar Indië overgemaakt een bedrag van f 12.200, dat zeker niet onbelangrijk is, maar dat, zelfs met bijtelling van de f 1.575 die „het Vaderland” heeft ingezameld en die het zelf beheert, nog verre blijft beneden de f 100,000 in der tijd door den Minister van Binnenlandsche Zaken in zijn brief aan de Presidente der Vereeniging, als gewenscht resultaat van onze pogingen, genoemd.

Nog altijd ondervinden wij den nadeeligen invloed der verhalen en der geschreven artikelen van hen, die wel erkennen, dat er hoogen nood op Java heerscht, maar die beweren, dat Regeeringszorg voldoende is om de hongerijsers te eten te geven.

In de Semarang-courant van 19 Maart lezen wij echter het volgende bericht:
„Van den redacteur der *Javabode* is gisteren door den resident alhier een bedrag van f 770.— ontvangen ten behoeve van de noodlijdenden in dit gewest. Daaronder is eene som van f 500.— ontvangen van Z. E. den Gouverneur-Generaal.”

Verder deelt het Soerabajasch Handelsblad mede, dat: „Voor het inzamelen van gelden ten behoeve van de nood-

FEUILLETON.

Schets van de maatschappelijke positie der Inlandsche vrouw en van haar aandeel bij den arbeid in de residentie Probolinggo.

(Vervolg.)

Overgaande tot het tweede gedeelte van ons opstel, het aandeel van de vrouw bij den productieven arbeid, het volgende:

In de vorige bladzijden is reeds met nadruk gewezen op het meest sprekende in het karakter dezer Madoereesche vrouw, op haar liefde voor den handel. Veel een verleiende zijn de zaken, die door haar te koop worden aangeboden: in de eerste plaats de landbouwproducten, rijst, djaogeng, cassave, kadelé, aardappelen, groenten etc., ook vleesch en visch, die zij op de pasar of aan afnemers brengt; in de waaroengs worden verkocht: gekookte rijst en ketoeptal *) met toespijken, vruchten, specerijen en kruiden, roedjak, **) etc. etc., terwijl rondgevoerd worden: kippen, eieren, klapperolie,

*) Rijst, gekookt in een klein vierkant zakje van gevlochten klapperbladen.
**) Benaming van een lekkernij van onrijpe of halfrijpe onderaan stukken gesneden en met sambel (sterk gekruide en gepeperde saus) klaar gemaakt.

lijdenden in de residenties Semarang en Japara zich een commissie heeft saamgesteld, welke bestaat uit de heeren: Resident L. C. A. F. Lange, president; Th. B. A. Faubel, secretaris-plantingmeester, H. J. G. Jansen van Raaij, W. F. L. Keuchenius; mr. D. C. J. Kropveld; P. A. Le Maire; A. Nolthenius De Man; mr. J. W. Ramaer; E. H. Th. Quellhorst; Raden Toemenggoeng Tjakranegara; A. H. W. Scheuer; The Ing Tjay; H. Velthuisen; ds. P. Th. Wieland Sr.; Sech Mohamad bin Abdulla Bopsaid en Ibrahim bin Asim Soerati.

Zullen de dagbladen en bij name het Algemeen Handelsblad, die onze inzameling van gelden hebben veroordeeld, nu ook deze feiten vermelden, die bewijzen hoe men, te beginnen met den Opperlandvoogd, het in Oost-Indië met ons eens is?

Wij rekenen hierop.

In Memoriam.

Te Wiesbaden overleed enkele dagen geleden onverwachts Mr. J. E. BANK, als philanthrop en letterkundige wel bekend. Grooten steun werd dikwijls door hem verleend aan werken van algemeen nut en ook de kunst vond in hem een trouwe beschermmer, langen tijd was hij voorzitter der Haagsche afdeling van het Tooneelverbond. Vroeger eigenaar van Schiermonnikoog, is hij ook nu nog bij de bewoners van dat eiland bemind en gezien, omdat hij voor hen veel over had en door het bevorderen van indijking aan de zuidzijde als door andere werken, veel nut stichtte.

Ook voor de belangen van Oost-Indië, zijn geboorteland, had de heer BANK steeds een open oog en oor. Van af de oprichting steunde hij onze Vereeniging, omdat hij sympathie voelde voor het denkbeeld om de kennis van en de liefde voor Indië bij ons volk te bevorderen. Toen de nood op Java in de laatste maanden steeds nijpender werd, zond hij uit Wiesbaden als antwoord op haren oproep aan de presidente een gift van f 1000.—. In den daarbij bijgevoegden brief sprak hij de hoop uit, dat zijn voorbeeld, vooral onder hen, die aan Indië hun fortuin te danken hebben, navolging zou vinden. Mr. J. E. BANK was 3 November 1833 te Soerabaja geboren.

Mededeelingen:

De in den Haag gehouden Voetbalwedstrijd en de Verloting.

Verleden Zondag had op het terrein der Haagsche Voetbalvereniging tusschen deze Vereeniging en de Voetbalclub der Delftsche Studenten, de wedstrijd plaats, die gegeven werd ten bate der noodlijdende Javanen in Midden-Java. — De Hagenaars wonnen met 3 tegen 2.

Het zag er gezellig uit op het terrein, al had, bij het fraaie weder, het bezoek wel grooter kunnen zijn. Naast de vlaggen der strijdende Vereenigingen wapperden een paar wimpels van onzen Compagniedag en menigeen had zich goetoid met een strik van de nationale kleuren, door een paar lieve jonge dames in het voordeel der Javanen met veel succes rondgevoerd.

Gedurende de pauze werden de kampioenen met een deel van de belangstellende toeschouwers gefotografeerd en aldus dit liefdadigheidsfeest aan de vergeetheid onttrokken.

Van de financiële resultaten kunnen wij echter nog niets mededeelen, want in overleg met de H. V. V. werd besloten om den verkoop der kaarten, *levens loten*,

allerlei medicamenten, zemelen, ook vruchten, visch, snoeperijen enz. enz.

Weinig vrouwen, die niet aan handel doen. Zoo sterk is het, dat men in den tijd, dat de djaogeng (mais) rijp is, in één straat soms op een meter of tien afstands van elkaar tientallen vrouwen kan zien, bezig met djaogeng te poffen, die zij daarna verkoopen.

De kinderen spelen er om heen. Dat bij dit alles aan huis en huisgezin heel weinig aandacht wordt geschonken en aan huisvlijt ook niet veel wordt gedaan, is licht te begrijpen.

Een inlandsche woning kan hier dan ook in de verste verte niet een voorbeeld van nethed genoemd worden; zij is in volkomen harmonie met de bewoners.

De wanden zijn zwart van den rook, huisraad is er niet veel, slechts een krakende balé-balé (rustbank) met een paar hoofdkussens, daarnaast de kocienstal, iets verder een paar groote stenen, waartusschen een boomstam sinds maanden aan het branden is; nergens een goed onderhouden voorwerp, alleen het ploegijzer in den hoek glinstert u tegen, getuigenis afleggende van de werkzaamheid der bewoners.

De werkzaamheden thussende bepalen zich meestal tot het schoonhouden van het erf, een eenvoudig potje koken of allerlei koekjes maken voor den verkoop.

Een andere bezigheid is ook het verbrjzelen der djaogeng-pitten tot meel tusschen twee stenen, waartoe de kolven vroaf gedroogd en gepeld worden.

Deze fijngemaakte djaogeng met rijst vermengd, maakt hier het hoofdvoedsel der bevolking uit.

nog een week voort te zetten en dit met het oog op de vele fraaie prijzen, die aan „Oost en West” voor de verloting waren toegezonden.

Zooals wij reeds in 't vorig blad hebben meegedeeld zijn die prijzen sedert verleden Maandag in het lokaal der Vereeniging Heeregracht 4 tentoongesteld, maar die tentoonstelling, die eerst alleen op Maandag en Dinsdag zou plaats hebben, blijft nu geopend tot en met a. Zondag den 27 April.

Zij kan zonder betaling van enig entree niet alleen door de leden van „Oost en West”, maar door een ieder worden bezocht, want wij zijn er zeker van, dat niemand er komt zonder een paar loten te nemen die f 0.50 kosten en de kans geven om prijzen van waarde te trekken.

Reeds werd in de dagbladen vermeld, dat van de Sande Bakhuyzen, de heer en mevrouw Arntzenius, Lodewijk Mulder, Broese van Groenou, de Haas Hempke en nog meer anderen, proeven hebben ingezonden van hun talent en hunne mildheid, maar behalve die hoofdprijzen zijn er tal van teekeningen, gravures, handwerken, vazen, pullen en andere voorwerpen, die tot het nemen van loten uitlokken.

Men verzuime dus niet in Heeregracht 4 een kijkje te gaan nemen.

Zij, die dit niet kunnen doen en vertrouwen stellen in onze verzekering, dat men hier, al weldoende, nog kans heeft om ook zich zelven wel te doen, kunnen aan 't Bureau Heeregracht 4 of bij Mej. H. W. van Baak, Mauritskade 43, loten bestellen. Op ontvangst van een postwissel, waarop de woorden: „Verloting voor de Javanen” krijgt men de genummerde loten franco te huis.

De verloting heeft plaats op een der eerste dagen van de volgende week. Van den uitslag wordt onder het hoofd „Mededeelingen” in het „Koloniaal Weekblad” kennis gegeven en wij vertrouwen, dat de Nederlandsche dagbladen ons niet alleen ter wille zullen zijn om deze bekendmaking in 't belang onzer noodlijdende bruine broeders en zusters verder te verkondigen, maar dat de Haagsche bladen, omdat in den Haag de meeste loten genomen zullen zijn, ook aan de trekkinglijst een plaatsje zullen willen geven.

Vóór de loterij worden alle prijzen genummerd. Men kan ze later Heeregracht 4 doen afhalen, maar als dit wordt verzocht, zal 't Bureau zeker ook bereid zijn om ze te zenden, tegen vergoeding der transportkosten.

Zegt het voort!

Nederlandsch Nieuw Guinea.

In ons vorig nummer maakten wij met een kort woord melding van het artikel van het Tweede Kamerlid H. van Kol, in de nieuwe serie van „het Tijdschrift voor Ned. Indië” van wijlen Dr. W. R. Baron van Hoëvell, waarin wordt betoogd, dat hetgeen wij aan Nieuw-Guinea wenschen ten koste te leggen, niet thuis behoort op de Indische, maar op Nederlandsche begrooting. Nog de beste oplossing zou de heer van Kol het vinden, als wij op de een of andere manier ons deel van het eiland met voordeel aan Engeland of Duitschland konden overdoen.

Geheel anders denkt daarover de heer P. J. van Houten, die ons een afdruk in brochurevorm zond van zijn in de „Nieuwe Courant” van 8—12 April geplaatst artikel. Ook hij erkent, dat Nieuw-Guinea, zoowel door zijn geographische ligging, als door het type zijner bevolking tot Australië behoort, maar 't sluit aan bij onze Oost-Indische eilandengroep, en waarom zou het dan niet samen met deze kunnen beheerd worden, want finan-

woont men ver van goed drinkwater af, dan moet de vrouw ook dagelijks water halen. Zij heeft dan tevens gelegenheid om zich te baden.

Hierbij valt de eigenaardigheid te vermelden, dat mannen en vrouwen afzonderlijke badplaatsen hebben; men acht 't niet betamelijk, dat beiderlei sekse samen baden.

Verder wordt ook veel aan batikken gedaan, niet zoozeer om er een broodwinning van te maken, maar meer voor eigen gebruik, hoogstens om een bijverdiensje te hebben.

De batikwerk haalt echter niet bij dat der andere residenties, de teekeningen zijn verre van oorspronkelijk. Zij worden gewoonlijk slordig afgewerkt, waardoor de lijnen niet scherp uitkomen.

Ook is het batikwerk hier van mindere kwaliteit, omdat de saroeng dikwijls slechts aan één zijde met was beschilderd wordt, hetgeen bij eene goede uitvoering niet mag gebeuren.

Met het batikken gaat samen het blauw-, bruin- of lichtrood verven; het eerste met indigo, het tweede met de bast van den sorgboom (coesalpinia ferruginea), het laatste met dien van de manghoedoe (morina citrifolia), die echter vroaf met andere stoffen moet vormengd worden.

Nadat de grondstof, gewoonlijk katoen, gedurende een dag of tien in djarakalie gelegd is, opdat zij duurzamer worde en de kleurstof zich beter aan het goed kan hechten, wordt zij gebatikt, d. w. z. alleen op die plaatsen, waar men de tweede grondkleur wenscht te hebben, gewoonlijk de bruine.

Dan komt de beurt aan de plaatsen, waar de saroeng een witte kleur moet blijven houden. Die moeten ook met was bedekt worden, waarvoor men echter van grovere

ciël biedt de begrooting voor Oost-Indië ruimte genoeg, om ook voor Nieuw-Guinea nog geld uit te geven, wanneer ten minste voor buitengewone werken, als gemeenschapsmiddelen, havenaanleg, irrigatiewerken enz. voortaan op flinke schaal (en onder garantie van het moederland) geld werd geleend of wat hij plichtmatig zou achten, door Nederland gehoor werd gegeven aan hetgeen Mr. van Deventer en anderen vragen: dat Nederland aan Indië de «eereschuld» betale en vroeger onrechtmatig genoten geld teruggeve.

Gebeurt dit niet, dan zou ook de heer v. H. het geld voor eene ontginning en productiefmaking van Nieuw-Guinea noodig, zelfs niet voor de helft, willen doen betalen uit de Indische geldmiddelen, maar hij zou er dan vóór zijn, om even als de heer v. K. dit voorstelt, alle onkosten ten laste der Nederlandsche begrooting te brengen.

En als men doet, wat de heer v. H. voor heeft, dan zullen die onkosten niet gering zijn, want hij wenscht het ons toebehoorende stuk van het reuzeneiland, metende 6000 vierk. geographische mijlen, een gebied driemaal zoo groot als Java en grooter dan Groot-Britannië en Ierland met alle eilanden, tot ontwikkeling te brengen door geleidelijke immigratie van Javanen onder de directie en vaderlijke zorgen van het Nederlandsch bestuur en met teekening van allerlei geldelijke voordeelen, om het den eersten immigranten smakelijk te maken.

Om te beginnen, zou het getal immigranten slechts eenige honderdtallen bedragen, natuurlijk met hun vrouw en kinderen, gekozen uit de meest flinke en handige arbeiders, liefst ook met eenige ambachtslieden er bij. In de buurt van een goede havenplaats, niet vlak aan het strand, omdat het daar te ongezond is, maar toch dicht bij de haven, wil hij dan een dorp stichten, dat in den eersten tijd door onze troepen, zoo noodig in een versterking gelegerd, tegen de natuurlijk vijandige inlanders worde beschermd; later door de Javanen zelven tot een soort barisan gevormd, wordt verdedigd. Het eerste jaar wordt gebruikt om woningen te bouwen en wegen aan te leggen en daarna worden velden voor mais, rijst en andere producten ingericht, die later het eigendom der eerste immigranten worden. In den eersten tijd wordt echter al het werk door het Gouvernement betaald en zijn er daartegenover geen inkomsten.

De schrijver begrijpt, ook al missen wij eene begrooting van kosten, dat de te doene uitgaven zeer aanzienlijk zullen zijn, en dat hij niet behoeft te hopen op instemming met zijn plan, als hij zegt, dat het hem alleen te doen is om het eiland en de nieuwe bevolking geschikt te maken voor den ondernemingslust van het Europeesch kapitaal. Hij wijst daarom op het groote nut, dat de emigratie voor Java zou hebben, waartoe deele, door overbevolking, thans periodiek ellende heerscht. Wel is ook de Indische Regeering er reeds op bedacht, om elders emigratie van Javanen op flinke schaal te beproeven en erkent ook hij, dat er op de eilanden Borneo en Sumatra daarvoor nog plaats genoeg is, maar 't een sluit het ander niet uit, voegt hij er bij.

De heer v. H. wijst er op, dat hij reeds in 1893 nagenoeg hetzelfde heeft gezegd, naar aanleiding van bedenkingen, gemaakt tegen een door

soort instrument, gebruikt dan voor het eigenlijke batikken der teekening, omdat de te vullen ruimten zoo groot zijn. Vervolgens wordt het bewerkte goed gedurende een dag of tien in de indigo kuipen gedaan.

Gedurende deze bewerking, wordt het soms een of twee keer geklopt en gewasschen, om te zien, of het reeds de gewenschte kleur heeft gekregen. Is zulks het geval, dan wordt het gedroogd en daarna eenige malen door warm water gehaald, waardoor de fijnere wasteekeningen door het smelten van het was verdwijnen.

Mocht de grovere wasteekening bij die laatste bewerkingen soms hier of daar afgebrokkeld zijn of gebarsen, en stelt men er prijs op, dat op die plekken de saroeng wit blijft, dan wordt zij daar overgebatikt; maar komt dit er zoo erg niet op aan, dan wordt ze direct, nadat de blauwgekleurde gedeelten door was beveiligd zijn, met de soga behandeld, waardoor de laatste de blauwe eene bruine kleur komt.

Soms gebeurt het ook, dat de saroeng nog een derde behandeling ondergaat, die van het bruinroodverven, hetgeen echter heel weinig gebeurt.

Eerstens is deze kleuring zeer duur en ten tweede, wilde men op de saroeng speciale bepaalde teekeningen van die kleur hebben, dan zou zij nog eens overgebatikt moeten worden en de diverse bewerkingen ondergaan, zoodat men dit gemakshalve gewoonlijk niet doet.

Het bruinrood verven bepaalt zich dan ook meestal tot die plaatsen, waar barsten in het was zijn gekomen, hetzij van zelf, hetzij met opzet gedaan. Daardoor verkrijgt men verscheidene strepen, van de allergegrilligste vormen, door de saroeng

hem gehouden voordracht in het Indisch Genootschap in den Haag, en later op ontvangende uitnodiging in 'eene vergadering van 3 Maart 1894 van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap te Amsterdam.

In de laatste vergadering had men echter dezelfde opmerking gemaakt, die wij ook nu nog maken, dat namelijk een overzicht der geldelijke gevolgen van het plan geheel ontbreekt, terwijl van een anderen kant de bedenking werd geboord, dat door kolonisatie van vreemden, de rechten der oorspronkelijke bevolking werden verkort.

Ook dit laatste bezwaar legt bij ons een bedenking gewicht in de schaal. Wij lezen in het extract uit zijn courants-artikel (Nieuwe Rotterdammer van 16 December 1893) b. v., dat hij zijn eerste club emigranten wil doen vergezellen door een detachement militairen, onder twee of drie officieren, geheel als voor een expeditie uitgerust.

Nu zegt het oude spreekwoord wel: «die den vrede wil, ruste zich voor den oorlog uit», maar evenzeer als de heer v. H., vermoeden wij, dat er nog heel wat zou te vechten zijn, eer de oorspronkelijke bevolking zich het indringen liet welgevallen, en zonder hem nu even hard te vallen, als een ongenoemde in het weekblad «de Controleur», die hem via Harderwijk zelf naar O. Indië wil zenden, om tegen de Papoea's te vechten, zouden toch wij ook niet gaarne onze stem geven aan eene emigratie van Javanen, die te vuur en te zwaard moet beschermd worden tegen de oorspronkelijke bewoners van het land en kans had om deze langzamerhand te doen verdwijnen. evenals in vroegere jaren, zoo menig oorspronkelijk volk door vreemde indringers is verdronken of uitgerooid.

Wij zijn dus geen voorstanders der plannen van den heer v. H., maar gedachtig aan het hoor en wederhoor, brengen wij ze ter kennis van de lezers van ons blad.

Tot de middelen, die kunnen dienen om het verboden economisch evenwicht op Java te herstellen, behoort ongetwijfeld ook een goed georganiseerde, door de Regeering geleide emigratie. Wij meenen echter, dat daarvoor op de grootere en kleinere eilanden van den Archipel streken genoeg te vinden zullen zijn, die evenzeer en meer een goede toekomst beloven, als N. Guinea, doch waar ons gezag tevens zoo goed gevestigd is, dat het onnoodig wordt de emigratie door soldaten te doen beschermen.

WEEKOVERZICHT.

Geen enkele gebeurtenis van deze week kon ook maar een oogenblik de spanning, waarin wij de tijdingen van het Loo afwachten, onderbreken. Door het plotselinge van het slechte nieuws overrompeld, ging er een huivering door de natie bij het zien van den afgrond, aan den rand waarvan de Staat een oogenblik scheen te wankelen, een afgrond, die men altijd gewaand had nog verre te zijn. Voor het oogenblik schijnt het grootste gevaar te zijn gweken en kan men weer even herademen, toch blijft de toestand zorgwekkend. Laat ons alleen hopen op herstel, slechts daaraan denken. Een poging om mogelijk ongeluk onder de oogen te willen zien, schijnt de kans daarop te vergrooten.

In België is de rust teruggekeerd, voor zoover de opstootjes en straatgevechten een einde namen. De werkstakingen houden evenwel nog aan en zeker is het, dat de politieke actie, die de ongeregeldeheden veroorzaakte, onoverwacht aan het werk blijft. De Kamer is uiteengegaan, zonder dat men een stap verder in de door de vrijzinnige partijen gewenschte richting is gekomen. Men spreekt nu veel over een mogelijk beroep op den Koning, om, waar de verkiezingen stellig een anders saamgestelde kamer zullen brengen, zelf den stoot aan de hervormingen te geven. Wanneer de Koning zoo verstandig is om het gevaar, voor de zuiverheid van zijn positie in den toekomst, door het stellen van dit precedent te veroorzaken, in te zien, zal hij zich daarvan stellig onthouden. België is thans een van die landen, waarin de partijen zich hoofdzakelijk in twee kampen van onverzoenlijken hebben vereenigd, waartusschen geen vrededichter of beredenaar zich ongestraft zal kunnen bewegen. Ter gelegenheid van de onlusten bleek de goede organisatie, waarin de arbeidspartij over geheel België zich mag verheugen. Zelf een organisatie kan zeker het heilzaamst werken bij het weder doen terugkeeren van rust en orde.

Op tal van plaatsen in Europa kwamen in deze week ongeregeldeheden voor. Laten wij die landen, waar dit een chronische kwaal van het publieke leven is geworden, nog buiten beschouwing, dan kunnen wij allereerst herinneren aan de opstootjes in Finland, waar de gewelddadigheden in overgeslagen. Vervolgens op de straatbetogingen te Stockholm en op den opstand in Rusland, waar in enkele provincies een soort van boerenoorlog is uitgebroken, waarin onder

heen, die m. i. er niet toe bijdragen, om haar mooier te maken.

De eindbehandeling der saroengs bestaat in het afnemen van het was, hetgeen eenvoudig geschiedt door ze in warm water te houden, waardoor het was smelt.

Behalve dit verven aan het batikken verbonden, wordt ook veel aan het effen blauw of donkerblauw verven gedaan, niet alleen van saroengs, maar ook van badjoe's.

Naar gelang de min of meer blauwe kleur, die men wenscht te hebben, worden ze van 8 tot 12 dagen in de verfkupen gehouden.

Nog behooren tot de huislijkt bereiden van tempé en klapperolie, het maken van touw of een grof soort doek uit de agel, d. i. garen of draad van de bastvezels der jonge bladstelen van een gebangpalm, die midden door het geheele blad loopen, terwijl in de stranddorpen nog daaronder mocht worden gerekend het vervaardigen van netten en fuisen, ofschoon mannen ook veel hieraan meedoen.

Het tempé maken geschiedt op de volgende manier: Vooraf worden de kadelé-pitten*) in water geweekt, waardoor de schil barst. Dan worden ze in manden of bakken overgebracht, waar door aanhoudend trappen de schil zich heelemaal van de beide zaadlobben loslaat, die daarna in vormen worden gegerst tot p'atte koeken van ongeveer één c.M. dikte, bij 1/2 M. lengte en 1/4 M. breedte. Van het daarna te ondergane gistingproces hangt de kwaliteit van de tempé af.

*) Zwartachtige erwten of linsen van een peulvrucht, de Soya hispida Monch.

meer een kasteel van den hertog van Mecklenburg is geplunderd en verwoest. Het schijnt wel, alsof wij een zeer onrustigen tijd tegemoet gaan.

In Italië houdt men zich met bepaald ziekelijke belangstelling bezig met het proces van den grooten bandiet Musolino. Zelfs sommige van onze dagbladen geven kolommen vol verslagen over de terechtzittingen aan de zaak van dat heer gewijd. Zoowel het volk, als de wetenschap, ziet in dezen moordenden outlaw iets bijzonders, vooral in Italië, waar mannen als deze juist door het ongewoon aantal en de stoutmoedigheid van hunne misdrijven een zekere populariteit verwerven kunnen en waar de school van Lombroso en Ferri in deze personen de zuivere typen van den gepredisponeerde meenen te vinden, op wien de strafwet niet toepasselijk mag zijn. De kans op een beslissing in dien geest lijkt ons niet bijzonder groot, ook al stelt de beklagde zich thans zeker op ongewone wijze aan.

Twee ministers ontvielen door den dood aan de Europeesche kabinetten. In de eerste plaats valt te vermelden het plotselinge overlijden van den Hongaarschen minister Horanszky, omtrent wiens optreden en program nog zoo kort geleden vele pennen in beweging kwamen. Hij overleed aan een acute longontsteking. Horanszky had een parlementaire loopbaan van dertig jaren achter den rug. Hij was geboren in 1838. Na te Boedapest in de rechten te hebben gestudeerd, werd hij in 1872 in de Hongaarsche kamer gekozen. Hij was daar jarenlang leider van de nationale oppositiepartij, wier ziel graaf Albert Apponyi was. Nadat deze partij was samengesmolten met de liberale, nu drie jaren geleden, wenschte zij haar leider in het kabinet te zien opgenomen. Eerst voor ongeveer zes weken werd dat verlangen bevredigd en werd Horanszky, als opvolger van Hegedus, minister van koophandel in het kabinet-Szell. Zijn hartewensch was echter steeds geweest: de portefeuille van binnenlandsche zaken te beheeren.

Meer opzien werd nog gewekt door den moord op den russischen minister Siphagine. Toen hij het gebouw van den ministerraad verliet, werd hij in de vestibule door een officier in adjudanten-uniform opgewacht, die van heel dichtbij twee revolvergeschoten op hem afvuurde. Het derde schot trof den minister in de borst. Hij werd dood op de plaats gevonden. Hij was toen 45 jaar oud. De moordenaar, die dadelijk gegrepen werd, bleek een student te zijn van de universiteit te Kiel, die zich in een adjudanten-uniform had gestoken. Misschien doordat de moordenaar in militaire uniform gekleed was, of door andere redenen, verspreidde zich het gerucht, dat het de minister van oorlog was, die 't slachtoffer was geworden van den aanslag. Siphagin had in 't vorige jaar na den moord op Bogoljefoff en den aanslag op Pobedonostseff, verschillende bedreigingen ontvangen, dat ook zijn beurt zou komen, en er was ook een verhaal in omloop over een aanslag op zijn persoon, maar dat schijnt niet waar te zijn geweest.

De vredesonderhandelingen in Zuid-Afrika vorderen nog maar steeds niet en de Engelsche ministers kunnen op de ongeduldige vragen, die uit het parlement komen, nog geen voldoende antwoord geven. Intusschen hoewel de legermacht geheel is in beslag genomen door den oorlog en de financiën door de meest buitengewone fiscale maatregelen in orde moeten worden gehouden, geeft Engeland nog nergens krimp. Waarschijnlijk zal binnenkort een nieuwe expeditie naar de Soudan trekken, waar een opstand dreigt. Te Koeweit worden uitgebreide intrigues aangelegd om de Engelsche macht aan de Perzische golf te vestigen, voor het oogenblik schijnt in Afghanistan de Engelsche invloed weer de overheerschende te zijn.

Ook in Ierland treden de Engelschen krachtig op, het laatst nog door het afkondigen van den staat van beleg of — wat op 't zelfde neerkomt — van de Crimes Act in een groot gedeelte van dit ongelukkige eiland. Wanneer de toekomst van den Transvaal zal wezen als het heden van Ierland, dan mag zeker vurig worden gehoopt, dat de Boeren nimmer een volkomen afhankelijkheid zullen aannemen.

RECLAMES.

Geopend Mantel-Magazijn

„DE DUIF“

Zoutmanstraat 49, Den Haag

SPECIALITEIT

IN

Mantels, Blouses enz.

De bereiding van klapperolie is is volgt: Het witte vleesch der rijpe klappers wordt gesapt, met water vermengd en deze massa daarna verscheidene malen met de handen uitgeperst. Men krijgt daardoor de klappermelk, waaruit door koking de olie gewonnen wordt.

Zie hier de voornaamste werkzaamheden van de vrouw in de dessa; in en om de hoofdsteden, waar de strijd om het bestaan meer op den voorgrond treedt en de behoeften ook grooter zijn, hebben zich natuurlijk andere toestanden ontwikkeld.

Daar wordt ook veel aan borduur-, naai-, haak- en breiwerk gedaan, daar treft men de meeste dienstboden aan, ook de vrouwen, die van het pitjitten*) een broodwinnig maken, daarbij somwijlen tevens een soort genees- en verloskundige praktijk uitoefenende; daar ziet men vele vrouwen rondloopen om leege flesschen, petroleumblikken en -kisten, onde kleeren, meubelen etc. etc., op te kooplen daar kan men ook de pandhuizen zien bestormen door vrouwen, maar kan men tevens opmerken, dat er heel weinige van haar een opiumverkoopplaats binnengaan, en gebeurt dit al, dan is het meestal om wat tjandoe voor haar man te kooplen.

Aan huiscapitalie wordt weinig gedaan; alleen op de hoofdsteden, waar verscheidene meubelmakers zijn, aan het maken van rotanzittingen voor stoelen en banken.

*) Een soort van masseren; de matte leden van vermoeden of de slapen van het hoofd van iemand, die hoofdpijn heeft b. v., worden door zacht draken en knijpen met duim en vinger of met de volle hand, op behendige wijze heilzaam bewerkt.

(Wordt vervolgd.)

Mej. MOONEN—HENNES,

Bilderdijkstraat 98, alhier.

UITZENDING van DINERS.

Kamers met pension te huur.

Abonnement geldig in
BERLITZ
meer dan 170 steden
SCHOOL
ALLE MODERNE
TALEN
Onderwijs Vertalingen
ALLEEN Telfs 1138
NOORDEINDE
Gewaarschurd wordt tegen arglistige nabootsing

Oost-Indische berichten.

Omtrent de overstromingen, de Inlandsche rechtspraak, de gele plaag, en een onrust-stoker.

Na de laatste groote overstroming in de residentie Pekalongan, het buiten hare oevers treden der rivieren Kaboejoetan, Pemali en Senggaroeng waardoor de dijk bij de dessa Segedeg ter lengte van ongeveer 10 meter werd weggespoeld, het onderdistrict Sindangheula geheel werd overstroemd (het water stond tot ± 3 meter hoog) en veel schade aan wegen, woningen en aanplant werd veroorzaakt, hadden er gelukkig geen verdere onheilen plaats. Het overdadige water is echter op verschillende der overstroemde plaatsen nog lang niet gweken.

Iemand van Demak komende, deelde aan de redactie der Semarang Courant mede, dat de arme vrouwen in het district Singen-Koelon vergezeld van hun zuigelingen, hun rijst aan de kanten van den grooten weg moesten koken, omdat in hun krotjes geen droge plek te vinden is, waar zij behoort kunnen zitten. En in hetzelfde blad van 22 Maart j.l. zijn wij omtrent den toestand in Semarang:

„Niettegenstaande schout en politie-oppassers 's avonds en 's nachts opruiming hebben gehouden aan de Kali Baroe onder de arme dessamensen, die zich daar ophouden, weffelt het nog steeds op diezelfde plaats van behoeftigen, welke blijkaar over het hoofd zijn gezien. „Het lijken wel miere!“ zegt onze reporter en voegt hierna toe, dat de politie alleen dik-in-hun-vleesch-zittende heeft medegenomen. Namoeng di tiepang sing lemo-lemo mavon (ik ben te mager) antwoordde een uitgemergeld lid van dit gilde, toen onze reporter hem vroeg, waarom ook hij niet door de politie in genade en bescherming is genomen. Maar dit kunnen wij niet gelooven, eerder kan men aannemen, dat de bekende gemakzucht onzer politie-oppassers, die volstaan met een handjevol te arresteren; „Ziezo daar kunnen we het voorloopig mede doen“, hier weder een voorname rol speelt.

De bevolking gaat nog zeer gebukt onder de door-gestane rampen en de nasleep daarvan blijft dan ook niet uit.

De inspecteur van den burgerlijken geneeskundigen dienst is op last van den directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid naar Demak vertrokken om den toestand te onderzoeken, want zoals wel te verachten was, heerschen in de residentie Semarang en bijzonderlijk ook in de afdeling Demak, veel koorts en andere ziekten.

Ook in Solo wordt nog veel gebukt geleden. In de „Nieuwe-Vorstenlanden“ vinden wij verneld:

„De verkoopsters van huiselijke benodigdheden op de passer alhier klagen steen en been over het aantal bedelaarsters, waarvan velen met wonden overdekt zijn. De koopsters van hun waren hebben zich daaraan geërgerd en geven dikwijls aan haar verontwaardiging lucht. De bedelaarsters zijn gewoonlijk vergezeld van eveneens met wonden bedekte kinderen. Komt iemand iets tawarren (loven en bieden), dan naderen dadelijk een of twee bedelaarsters, om de kooplustige een aalmoes af te bedelen. Dit beneemt den menschen den lust iets te kooplen.

De leet-haver (marktmeester), die daarvan au fait is, laat het over zijn kant gaan. De politie overtuigt zich van de zaak en make een einde aan de onveiligheid op de passer. Men deelt mij mede, dat onder die bedelaarsters er zijn, die aan de plaag lijden. De vliegjes, die zich aan de lijfsters vasthechten, zitten daarna bij zwermen op het uitgestalde vleesch, dat van de hand wordt gedaan. Men houdt het er voor, dat de lepra op die wijze veld vindt. Het ligt op den weg der politie, dat alles tegen te gaan en de lijfsters, buiten de gelegenheid te stellen genoemde passer te bezoeken. Ze zijn afkomstig uit de binnenlanden, waar de nood haar heeft gedwongen op bedelen uit te gaan. De ingezetenen hebben veel last daarvan ondervonden. Het bestuur stelde zich ten plicht, daartegen voorzieningen te treffen.

Naar aanleiding van de voordracht door Mr. C. Th. van Deventer gehouden in het Indisch genootschap over: De ontwikkeling der Inlandsche Rechtspraak, schrijft een Oud-Landraadsgriffier in het Bat. Nbl. van 21 Maart j.l. een ingezonden stuk, waarin hij o. a. zegt:

„Terecht somde spreker, als hoofdvereischten voor den dagelijkschen rechter van den inlander, in casu den landraadsvoorzitter, op: kennis van inlandsche zeden, gewoonten en maatschappelijke verhoudingen en bovenal van de taal der justiciabelen. Een en ander, doch vooral het laatstgenoemde, is de eenige remedie voor de, menigmaal volslagen afhankelijkheid, waarin landraadsvoorzitters ten aanzien hunner djaksja's verkeerden. Thans is het meerendeel der landraadsvoorzitters, uit gebrek aan kennis der landstaal, genoodzaakt in goed vertrouwen aan te nemen, al wat de bescheiden djaksja, al vertalend, geliefte op te dicschen en dat deze vertalingen in zaken, waarbij inlandsche officieren van justitie wel eens „geïnteresseerd“ zijn, bijv. in civiele gedingen, niet steeds in het voordeel zijn van dien justiciabele, aan wiens zijde feitelijk het „recht“ is, heeft de practijk meermalen aangetoond.

Vergrijpen tegen den adak komen uit onbekendheid met inlandsche maatschappelijke verhoudingen meermalen voor, zoo als bijv. het op een stoel plaatsnemen van twee in, in presentie van hun maatschappelijk hooger staanden, onder deze laatsten daarvooraf in te kennen, enz. enz.

Het plan van den inleider verdient alle aanbeveling, om de juridische ontwikkeling der inlandsche ambtenaren tot een zoodanige peil op te voeren, dat ze tot praktisch bruikbare leden van den landraad gevormd kunnen worden, welke landraden alsdan te presideren

zijn door uit hun midden gekozen verdienstelijke rasgenooten.

Een dergelijke voorbereiding en opleiding zou ook den inlandschen officieren van justitie zeer te stade komen, Van alloverwegend belang in deze is echter, dat deze inlandsche ambtenaren van het openbaar ministerie en rechters, geheel losgemaakt worden van elke ondergeschikte dienstverhouding tot het hooger geplaatst Inlandsch en Europeesch bestuur. Slechts bij volkomen onafhankelijkheid daarvan kan van hen plichtsbetrachting zonder aanzien des persoons verwacht of geëischt worden. Tot verhoogen eener alleszins gewenschte integriteit zal voorts bijdragen het toekennen van een bezoldiging, welke hen een ruim bestaan verzekert.

Het thans bestaande, uit een punt van moraliteit zeer vicieuse stelsel, is feitelijk vermoede heeren-dienst, ten minste wat de leden van den landraad betreft. Als zoodanig onbezoldigd, doen namelijk dienst inlandsche bestuursambtenaren, meestal en voornamelijk met andere werkzaamheden reeds overkropte assistent wendons, ten gevolge waarvan hun hoofdbezigheden lijden, dan wel de menschen overwerkt raken.

Het uitoefenen van toezicht op uit inlanders bestaande rechtbanken door Europeesche juristen, verdient mede aanbeveling, gelijk trouwens ook door Mr. van Deventer is erkend, mits nochtans zij, die het toezicht uitoefenen, de betrokken landstaal volledig machtig zijn. In dat kader echter is de Europeesche griffier van den landraad niet alleen misplaatst, doch zelfs overtoellig te achten; zijn functies, hoofdzakelijk die van scriba, kunnen uitstekend waargenomen worden door inlandsche functionarissen van eenige intelligentie, en er bestaat geen enkele reden om aan te nemen, dat zij zich minder goed van hun taak zouden kwijten, dan bijv. de schrijvers van inlandsche bestuursambtenaren, die menigmaal zeer geschikte processen-verbaal weten te dresseeren, waarvan alleen de onderteekening van den betrokken dienstchef afkomstig is!

Rechtspraak, uitsluitend door inlandsche hoofden uitgeoefend, zal derhalve bijdragen tot verhoogen van het prestige der inlandsche rechtspraak, hetgeen a u fond meer waard is, dan het zoogenaamde „prestige“ — bij velen een wanbegrip — van Europeesche ambtenaren.

Moge het Mr. van Deventer gevegen zijn de terzake door hem ontwikkelde denkbeelden, welke intusschen voor verdere uitbreiding en nadere formulering vatbaar zijn, te zijner tijd een vasteren vorm te zien aannemen, strekkend tot heil van den inlandsch justiciabele, verlichting van vele inlandsche rechters in heeredienst, ontneeming van onbeholpenheid aan zoo menig Europeesch landraadvoorzitter en van de inlandsche rechtspraak in het bijzonder!

Al heel veel is er ook in de Indische bladen geschreven over het nadeel, dat de Chinees den Inlander van Java indirect berokkend, doordat hij handel en ambachtsbedrijf geheel tot zich trekt, en direct door woeker op allerlei gebied. Monitor schrijft onder den titel: „Onze Chineezen op Java“, in de Sem. Crt. van 22 Maart j.l. over dit belangrijk onderwerp een uitgebreid artikel, waarin hij o.m. zegt:

„De kwestie, waarop alles nederen is geld.

De Chinees wil men best nissen — maar het geld niet, dat hij het gouvernement bezorgt, en dan hoe zou het met den handel? John Chinaman heeft het zelf in handen en iemand vinden, die zoo goed als hij dat weet te hanteeren, kan men niet. Een moeielijk vraagstuk met de Chineezen, vooral in de binnenlanden. Het heet, dat hij den Javanen uitpluindert en uitzigt tot den laatsten druppel bloed en daarom zooveel mogelijk uit het binnenland moet worden geweerd, nu de regie is ingevoerd. Dit is gemakkelijker geordonneerd dan uitgevoerd. Zonder den Chinees zou de Javanen eenvoudig opgescheept zitten met de producten van sawah en tegals. Een massa Chineezen heeft het bestuur al uit de dessa's verdreven.

Chineezen, die jaren lang in dessa's hebben gewoond, moesten op hoog bevel naar de naaste kota (stad) gaan. Menigeen, die dit trof, heeft huis en erf moeten verlaten. Hoeveel schade heeft menig Chinees al niet geleden, vooral zij die hypotheek hebben genomen bij handelshuizen, waarbij velen dan ook diep in het krijt staan.

Wat is nu het gevolg hiervan. Menig europeesch handelshuis is de dupe hiervan, doordat de Chinees niet met handelsgoederen naar de dessa's mag gaan, kunnen de importshuizen niet genoeg verkoopen.

De afname door de dessa's lieden komt daardoor te vervallen en hierop was natuurlijk niet gerekend. De Javanen klaagt ook, dat hij nu zijn producten niet zoo gemakkelijk meer kan verkoopen. Er is geen concurrentie genoeg, zoals vroeger, toen de Chineezen met elkaar concurreerden om het product op te kooplen en bij dit alles: De padjek (landrente) komt nu zoo gemakkelijk niet binnen als vroeger.

Wat moet gedaan worden, om de welvaart der Chineezen op hetzelfde peil te houden als vroeger en deze samen te laten gaan met die der Javanen?!

De schrijver eindigt met eene aanhaling van Coen's welbekenden woorden: „Dispereert niet, ontzie Uwe vijanden niet . . . enz.“, zonder echter eene oplossing te geven van de moeielijke kwestie.

Dit is trouwens ook niet zoo gemakkelijk. Om de welvaart der Chineezen is 't ons echter zoover zigt te doen, die kunnen wij gerust aan hun eigen zorg overlaten.

Maar zou het niet op onzen weg liggen om den Inlander langzamerhand zoodanig te ontwikkelen en te leiden, dat hij op eerlijke en doelmatige wijze datgene leert vervullen, wat de Chinees nu ten uitvoer brengt op het gebied van handel en klein-industrie?

Het Bat. Nbl. van 24 Maart wijdt een hoofdartikel: „Meer werkzaamheid aanbevelen“, aan Said Achmad Langsir, een persoon die 3 jaren geleden uit Atjeh werd verbannen, zonder dat de regering hem een bepaalde woonplaats aanwees, en sedert zijerf in de omstreken van Mr. Cornelis. Hij leidde een heerenleven, omringde zich door volgers, die, om in den kring opgenomen te worden, f 750 moeten storten en een piso-raoet (dolk-mes) brengen. Er bestaan zware vermoedens, dat hij gemeenschap onderhield met den beruchten Gantang, een ontsnapt moordenaar, die zich met zijn bende meest in het Buitenzorgsche ophoudt en tegen viede de politie vrij wel machteloos staat. Ook in het Batamsche wist men al te verhalen van de wonderen, welke Said Achmad Langsir deed, van zijn optreden in de nachtelijke samenkomsten à la barbe van het bestuur. Zijn volgingen waren zeer verspreid en onder de inlandsche gemeente loopt het gerucht, dat Ali, alias Ketjil, de bedrijver der schrikkelijke moorden op het Koningsplein, heden drie weken geleden, een zijner moerids (volgingen) was.

Deze onderstelling wint aan waarschijnlijkheid, wanneer men bedenkt, dat nog geen andere geldige reden bekend geworden is voor den staat van opwindig, waarin de amokmaker Ali verkeerde. Hij genoot een

goede behandeling; dat hij het vooral op den heer de Jongh Swemer van de Nederlandsch-Indische Sportmaatschappij gemunt zou hebben, wegens diens hardhandigheid, is als geheel onjuist te verwerpen; van een vrouwenperkara is niets gebleken. De instructie staat hier voor een zeer moeilijk geval, zelfs wanneer het bewijs te leveren is, dat Ali de samenkomsten van Said Achmad Langsir wel eens bijwoonde, zich daar het hoofd op hol liet brengen om, lichtelijk tot den toestand van *meta glab* vervallend, in zijn eentje een begin te maken, ontijdig naar het oordeel van den aanlegger, met het uitmoorden der *kafirs*.

De heer E. Ament, zoon van den eigenaar van Tandjong-Oost, waarschuwd zijn volk tegen den dweeper, doch zonder gevolg. Langsirs's bijeenkomsten 's nachts kregen meer en meer het karakter van een samenzwering, zoodat de heer Ament het bestuur waarschuwd. Hoewel verscheidene kamponghoofden onder de volgers behoorden, was het bestuur van alles onkundig.

Toen nu de opgezeten van Tandjong-oost door die volgers werden aangerand, deed de administrateur onderzoek en deelde het resultaat aan het bestuur mede.

Dientengevolge werd Said Achmad Langsir in den nacht van den 13en op den 14en gevangen genomen door den assistent-resident, den demang en den djaksa van Mr. Cornelis, en dit niettegenstaande de gevangene zich voor onkwetsbaar uitgaaf en met bovenaardsche macht bedeed was, 72 van zijn trouwste volgers werden ook ingerekend, terwijl vele papieren werden gevonden, een brief uit Deli en een boek, waarin de Said eigenhandig een lijst bijhield van zijn volgers, met uitzondering van de invloedrijksten, die hij ook onkwetsbaar had gemaakt.

Voorregeristen kwam zijn zaak in onderzoek, dat ongenoegdig bijgewoond werd door ongeveer 150 van zijn volgers.

Niet ten onrechte wordt ter voorkoming van dergelijke gevallen grotere waakzaamheid aanbevolen.

West-Indische Berichten.

Onlangs vernamen wij uit verschillende dagbladen dat op Curaçao was opgericht: „De Curaçaosche maatschappij tot bevordering van Landbouw, Veeteelt, Zoutwinning en Visscherij” en nu lezen we in „De Curaçaosche Courant”, dat in een tweede vergadering een definitief bestuur werd gekozen met den heer C. A. Jones, als voorzitter en den heer J. H. J. Hamelberg als secretaris.

De Gouverneur der Kolonie, die de vergadering bijwoonde, hield vooraf een rede om van zijn belangstelling in de vereniging te getuigen en als blijk daarvan schonk hij een mooi bewerkte hamer voor den te benoemen voorzitter.

Het eeredidmaatschap der Maatschappij werd hem aangeboden.

Aangenam was 't ons, een exemplaar van de statuten der veelbelovende vereniging te mogen ontvangen, waaruit wij haar veelomvattend en goed omschreven doel en de wijze hoe zij dat wil bereiken, leeren kennen.

Wij kunnen niet beter doen, dunkt ons, dan 't artikel 3, waarin dit omschreven wordt, in zijn geheel over te nemen. Het luidt:

Zij tracht haar doel te bereiken o. a. door:

- de bezwaren aan de individueele uitoefening van het landbouw- en veeteeltbedrijf, van de zoutwinning of van de visscherij harer leden verbonden, door verstandelijke en stoffelijke hulpmiddelen te helpen verminderen;
- het aanleggen van proefvelden, het vestigen van inrichtingen van vakonderwijs en leerhoeven en het aanstellen van vakonderwijzers en consulenten;

c. aan te moedigen het inrichten van proefvelden, het nemen van proeven, het oprichten van onderlinge spaar- en creditverenigingen en van verenigingen tot gemeenschappelijke productie en verkoop, of tot aankoop van uitstekende fokdieren, meststoffen, zaigranen, voedermaterialen, enz., en het oprichten van andere instellingen van dien aard;

d. het houden van vergaderingen, voordrachten, tentoonstellingen, wedstrijden en het behandelen van vraagpunten;

e. het uitgeven van geschriften en het uitschrijven van prijsvragen;

f. het inroepen van den steun, en het voorlichten van de regering, zoodat in Nederland als in de kolonie;

g. premien uit te loven tot verdeling van verschillende diersoorten en cultuurgewassen;

h. het aankopen van uitstekende fokdieren, meststoffen, zaigranen, voedermaterialen, enz.;

i. het besef bij den werkmans aan te kweken en hem den weg te wijzen tot het vaardig en oordeelkundig verrichten van veldarbeid;

j. samen te werken met zustermaatschappijen of verenigingen.

Wordt van hen, die de Mtpj. als donateur willen steunen een gift van f 50 in eens of een jaarlijksche bijdrage van f 12 verwacht; de contributie voor de leden is op niet meer dan f 6 per jaar gesteld. Er mag gehoopt worden, dat ook daardoor velen als lid zullen toetreden.

Wij wenschen de jonge maatschappij, die zeker heel veel nut kan stichten, als ze zelfs maar een deel van de op haar genomen taak tot stand kan brengen, een voorspoedig bestaan toe en hopen na niet te langen tijd de resultaten van haar optreden te vernemen.

Coöperatie.

Nu de afdeling „den Haag” van „Oost en West”, niet ver meer van het cijfer van 1200 leden af is en de Vereniging in haar geheel omstreeks 2400 leden telt, mogen wij gerust zeggen, dat zij op weg is om haar doel te bereiken.

Er is immers in de laatste jaren in het gansche land meer belangstelling voor Oost- en West-Indië merkbaar en al moge het ook zijn, stap voor stap, wij veroveren dagelijks terrein. Dit is het best op te merken bij het nalezen van onze ledenlijst; juist onder hen, die vroeger in de koloniën volstrekt geen belang stelden, neemt het ledental voortdurend toe.

Ook in Oost-Indië is voor „Oost en West” vooruitgang merkbaar. Het Bestuur der afdeling houdt te Weltevreden een eerste tentoonstelling van Inlandsche Kunstnijverheid en de op dit gebied zeer verdienstelijke aspirant-controleur Jasper, heeft zich bij haar aangesloten en zal tot het slagen dier tentoonstelling medewerken.

Bijna iedere mail brengt ons dan ook eene opgave van nieuwe leden.

Gerust mogen wij zeggen, zonder ons te vleiën, dat het Orgaan der Vereniging, het „Koloniale Weekblad”, tot de propaganda der beginselen krachtig heeft meegewerkt; wij kunnen dit o.a. het best opmaken uit de klachten, die dadelijk bij ons inkomen, wanneer door onjuist adres enkele leden het blad niet op tijd hebben ontvangen.

Het eerste jaar der uitgave van het Orgaan, dat, zooals men weet een proefjaar zou zijn, heeft dan ook een gunstigen uitslag opgeleverd. Niet alleen de levensvatbaarheid, maar ook het groote nut van een eigen blad, zijn duidelijk gebleken.

Naar alle waarschijnlijkheid zal dan ook de aanstaande Algemeene Vergadering wel besluiten, om de uitgave van het Weekblad voor eigen rekening

voort te zetten, hoewel, tegenover de minimum-contributie, die een groot deel der leden betaalt, dit voor de Vereniging een belangrijke post van uitgaven kan worden.

Dit laatste hangt nu af van de meerdere of mindere onbetaalde medewerking, die het blad van de leden zal ondervinden.

Tot nu toe hadden wij daarover wel niet te roemen, maar zeker ook niet te klagen. Wil men echter in de toekomst op denzelfden voet kunnen voortgaan, dan moeten de leden, die daartoe in staat zijn en vooral ook de leden in Oost- en West-Indië, nog veel meer ieder hun steun aandragen voor het gebouw der algemeene kennis van Oost- en West-Indië en der algemeene belangstelling in de koloniën, dat wij bezig zijn op te trekken.

Het is deze „Coöperatie” die wij bedoelen met het woord, dat boven ons opstel is geschreven en wij laten daarom op nieuw een woord van opwekking hooren aan alle leden der Vereniging, om aan de Redactie hunne geestesproducten toe te zenden. Vooral beschrijvingen van land en volk zullen welkom zijn, maar ook gegevens en beschouwingen over landbouw, nijverheid en economie zijn in 't weekblad op hun plaats.

De aanstaande Tentoonstelling van Inlandsche Kunstnijverheid te Batavia

Uit het *Bat. Nieuwsblad* van 19 Maart j.l. nemen wij onderstaand artikel over van den heer Th. I. A. Hilgers, Secretaris van het Bestuur der „Afdeling Ned.-Indië” van „Oost en West”:

„Door verschillende Indische dagbladen is in den laatste tijd met klem gewezen op den grooten nood, welke in de residentie Semarang heerscht onder de Javaansche bevolking, den hongersnood, die wel niet officieel erkend, toch als een afzichtelijk monster om zich heen grijpt en honderden mannen, vrouwen en kinderen ten grave sleept. Treurig, hoogst treurig wordt ons de toestand in het Groboganse afgeschilderd, een toestand, welke nu reeds maanden en maanden voortduurt in al zijn vreeselijke gevolgen.

Het is bekend, dat de regering reeds veel heeft gedaan, om het lijden te verzachten en voor de toekomst dergelijke rampen te voorkomen. Goed doet het, dat ook van particuliere zijde gevoeld wordt, hoe hier gesteund en geholpen moet worden, niet door praten en redeneeren, maar met geld.

Een schitterend voorbeeld heeft zeker gegeven de vereniging „Oost en West”. Reeds een maand geleden ontving ondergeteekende, als secretaris-thesaurier van de afdeling Nederlandsch-Indië dezer vereniging, telegraphisch een wissel van duizend gulden, welke een paar weken later gevolgd werd door een van driehonderd gulden. Geheel ongevraagd, geheel belangeloos kan ik er zeker bijvoegen, bracht dus het hoofdbestuur te 's-Gravenhage reeds de belangrijke som van f. 1800 bij elkander om den nood te lenigen. Is dit geen bewijs, dat in het vaderland nog wel personen gevonden worden, wier hart warm klopt voor den bruinen broeder en voor het land van eeuwigte zoon, het schoone Insulinde, dat in den laatste tijd, helaas! maar al te dikwijls getroffen wordt door zware slagen van het noodlot, welke het arme volk zoozeer pijnigen? Is het niet aangenaam, vooral voor onze leden in Indië, dat het juist „Oost en West” is, die zoo flink uit den hoek komt, waar hulp en steun noodig zijn.

Men heeft ons dikwijls gevraagd, welk nut doet de vereniging Oost en West, op welke resultaten kan zij bogen? Wij hebben ons dan beijverd zulken de gewenschte inlichtingen te verschaffen, doch voor het meerendeel gingen zij niet geheel overtuigd heen,

wellicht omdat de jeugdige vereniging, spijt haar grootsch en verheven doel, nog te weinig op zichtbare resultaten kan wijzen. (*) Doch wanneer ongelooovige menschen ons thans dezelfde vragen stellen, zullen wij met zekeren trots kunnen antwoorden: De vereniging Oost en West helpt en steunt den inlander daadwerkelijk, als hij in nood komt; zij tracht voor de toekomst de financieele en oeconomische toestanden te verbeteren.

Op welke wijze tracht zij dat doel te bereiken? In de eerste plaats door de ontwikkeling van de inlandsche kunstnijverheid, welke op het oogenblik nog in diep verval is. En het krachtigst middel om de inlandsche kunstnijverheid te doen herleven, tot hoogere ontwikkeling te brengen, is het organiseren van grotere en kleinere tentoonstellingen, zooals er te 's-Gravenhage, door de ijverige bemoeiingen van het hoofdbestuur reeds drie tot stand kwamen.

Men weet, dat ook door de Indische regering het plan overwogen wordt om te Batavia een dergelijke tentoonstelling op uitgebreiden schaal te houden en in afwachting daarvan, ik zou haast zeggen als inleiding, hoopt het bestuur van de afdeling „Nederlandsch-Indië” der vereniging Oost en West eenige kleinere tentoonstellingen van Indische kunstnijverheid tot stand te brengen. Het plan is in de jongste bestuursvergadering breedvoerig besproken en het resultaat daarvan is geweest, dat besloten werd alle fondsen, waarover de afdeling thans kan beschikken, te besteden, om voorwerpen van inlandsche kunstnijverheid aan te koopen en die te Batavia ten toon te stellen.

Het bestuur heeft gegronde hoop, dat het publiek deze poging naar vermogen zal steunen en dat een groote schare van belangstellenden de verzameling voorwerpen niet alleen zal bewonderen, maar dat deze tot het laatste stuk zullen aangekocht worden door kunstliehebbers, die zelden of nooit in de gelegenheid zijn zulke voortbrengselen van inlandsche kunst te zien. Krachtig zal het bestuur in de uitvoering van het plan gesteund worden door den heer J. E. Jasper, correspondent der vereniging te Soerabaja, die reeds vroeger getoond heeft, wat in die richting met een weinig goeden wil tot stand kan gebracht worden.

Op de miniatuur-tentoonstelling zullen wij dus in de eerste plaats kunnen bewonderen en aankopen: een fraaie verzameling voorwerpen van gedreven en geëscileerd koper, geheel op inlandsche wijze en dus ook met inlandsche motieven versierd. De enkele stukken welke op onze jongste bestuursvergadering door den voorzitter, den heer Van Lawick van Pabst, getoond werden, hebben onze verwachtingen overtroffen, terwijl zij het bewijs leveren, dat de uitnemende leiding van den heer Jasper deze nijverheid nu reeds ten goede komt.

In de tweede plaats zullen wij op de aanstaande tentoonstelling kunnen kennis maken met het fraaie houtsnijwerk uit Japara en Koedoës. Wat wij daarvan gezien hebben, wettigt de hoop, dat ook die voorwerpen zeer in den smaak zullen vallen en, wat wel het voornaamste is, gretig gekocht zullen worden, want de bedoeling is natuurlijk het daarheen te leiden, dat de inlanders, die de kunst beoefenen, gaandeweg de overtuiging krijgen, dat degelijk en artistiek werk overal koopers vindt en goed geld opbrengt. De prijzen, welke ter plaatse op het oogenblik nog zeer laag zijn, zullen gaandeweg opgevoerd worden, echter zóó, dat de werkmans niet overmoedig wordt. In het begin zullen dus de winsten voor het grootste deel vloeien in de kas der vereniging, niet met het doel deze te spekken ten koste van den inlander, maar alleen om aan het plan de noodige uitbreiding te geven en de voorwerpen steeds tegen contant geld te kunnen aan-

[*] Wij laten deze opmerking geheel voor rekening van den schrijver. In ons artikel „Coöperatie” in ditzelfde blad hebben wij op enkele zichtbare resultaten van ons streven gewezen.

ADVERTENTIËN.

Wordt gevraagd

eene Baboe om den 21sten Juni a.s. per **Koning Willem III** naar Indië te gaan. Brieven franco aan Mevr. J. VLEESCHDRAGER, **Nieuwe Achtergracht 57**, Amsterdam.

Voor den noodlijdenden Javaan.

OTTO KNAAP

Eenige Jaren Kunstleven

te **BATAVIA.**
(Januari 1896—Mei 1899).

Van den schrijver ontvingen wij een belangrijk geschenk; de vergunning om 350 exemplaren van zijn boek te verkoopen voor f 2.— waarvan de helft der opbrengst komt voor ons Javanenfonds.

Aan ieder dus die aan onze uitgevers **Haagpoort 4, den Haag** de som van f 2.— zendt of een postwissel van f 2.15 met de woorden „Kunstleven Batavia” zenden wij *vrachtfrij of franco per post* het verdienstelijke werk van den heer **OTTO KNAAP**.

BOEKHOUDEN.

Opleiding voor examens en praktijk door **G. L. REINDERHOFF**, Obrechtstraat 3. Den Haag. Leerjaar M. O. Boekhouden, Assistent v/h. Nederl. Inst. van Accountants, Gedipl. en pract. Boekhouder.

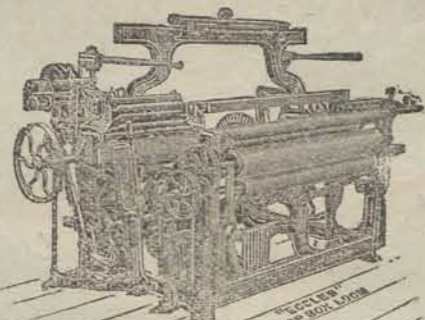
Leeraar M. O. SCHOONSCHRIJVEN.

Verbetering van slecht, moeilijk schrift in fraai, vlug loepend, volgens practische, vlotte methode. Aanbevolen in het belang van studeerenden, handelsbedienden, ambtenaren en allen, die werkzaam zijn in of solliciteeren naar administratieve betrekkingen.

Opleiding voor Examen M. O.

Buiten Den Haag les per correspondentie.

Bulijke voorwaarden.

Uitsluitend
Witte Goederen
—
Uitzetten.
—
Luiermanden.
—
Uitrustingen.

Natuur wollen
Ondergoederen.
—
Tricot Goederen
VAN
JANSEN & TILANUS,
FRIEZENVEEN.

Ver, Linnen en Katoen Industrie

„TWENTHE”

Piet Heinstraat 45, Den Haag.

NB. Men gelieve ons fabrikaat niet te verwarren met het gewone fabrieksgoed, daar zowel Dames-, Heeren- als Kindergoed liefst naar in te leveren modellen keurig gemaakt wordt, en daarvan zoo noodig eerst een geregen pasmodel gegeven wordt.

Prijscouranten en informatiën betreffende de uitrustingen voor Oost- en West-Indië worden verstrekt door de Informatiebureaux van de Vereniging „OOST en WEST” Heerengracht 4 den Haag en te Weltevreden.

B. DERKSEN,

Brood- en Beschuitfabriek

„De Oude Yette Hen”,

OPGERICHT 1680.

8, OUDE MOLSTRAAT—DRIEHOEKJES 8,
's-Gravenhage.

Hofleverancier.

Gewoon- en Luxe Brood, Beschuit, Krentenbrood, enz.

Geregelde bezorging door alle wijken der Stad en Scheveningen.

Koninkl. Nederl. Mandenfabriek en Magazijnen Firma W. F. VAN VLIET.

Serre-Meubelen en Decoratie.
NOORDEINDE 158.
Volières, Vogelkooien.
Lange Beestenmarkt 4-6, Den Haag.

Naphtaline in poeder kogels kamfer

Kamfer in blokjes en per gewicht. Steeds voordeelig te bekomen bij **Mej. E. DE LEEUW**, PRINSESTRAAT 42, DEN HAAG.

A. SCHARENBERG,

Hofleverancier.

IJskannen, IJsleepeltes en Schepjes IJ- en Koelimmers.

Sumbat-Schotels.

DEKSELS voor GLAZEN.

5 1/2, 6 1/2, 7 1/2 en 8 1/2 cM. middellijn.

VINGERKOMMETJES.

's-Gravenhage, Hoogstraat 15.

ZALEN TE HUUR
VOOR
VERGADERINGEN
DEN HAAG,
Heerengracht 4.

Uit JAVA'S BINNENLAND.

Boeka: „Een Koffieopziener”.

Prijs: Ingenaaid f 2.90; gebonden f 3.50.

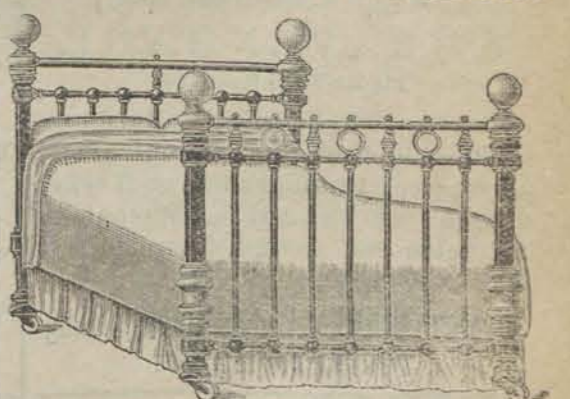
Boeka: **Pah Troeno.**

Prijs: Geartonneerd f 3.90.

(Zie: Boekaankondiging in „Het Koloniaal Weekblad” No. 23 van 14 Nov. 1901 en No. 5, 18 April 1902).

Uitg. van F. VAN ROSSEN, Amsterdam.

Grootste Keuze.

Franco levering door het geheele Rijk
Th. A. A. SIMONIS,
Groenmarkt 34,
over de PRINSESTRAAT
DEN HAAG.

In een der gezondste steden van ons land, waar gelegenheid is, **Hoogere Burgerschool, Gymnasium en Lagere Scholen** voor m. u. l. o. te bezoeken, bestaat bij een Hoofdonderwijzer met akten voor talen, wiskunde en gymnastiek, gelegenheid tot plaatsing van 2 schoolgaande **jongens of meisjes**. Degelijke verzorging en toezicht op studie verzekerd.
Br. fr. lettr. C. S. a/d Boekhandelaars Gebr. AALBERS, Nijmegen.

Verlofgangers in Amsterdam.

Voor 60 pCt. van den inkoopsprijs of ongeveer f 550.— ter overname aangeboden, in September 1902 of later, een eenvoudige

Inboedel,

twee jaar geleden nieuw gekocht voor eene groote familie uit Indië. Desverkiezende ook overtenenit de huur der woning, zijnde een ruim benedenhuis, nabij het Leidscheplein, huurprijs f 500.— 'sjaars. Reflectanten wenden zich tot Bureau dezes onder motto „INBOEDEL”.

Dag- en Kostschool Villa „Nova”

ARNHEM. — VELPERWEG.

Vorbereiding voor de verschillende examens. **Gunstige resultaten. Billijke voorwaarden.** Prospectus en advies ter informatie stelt verkrijgbaar

de Directeur

J. GOESTER.

Eduard Pelger,

„La Haye”

Chapellerie

Civile et Militaire

N° 39 Prinsstraat N° 41.

PENSION.

Te TETERINGEN, in de onmiddellijke nabijheid van de Tram naar Breda en het Mastbosch, wordt door eene beschaafde Dame **Pension** aangeboden voor een of twee personen.

Brieven motto „Pension”, Adv. Bureau C. W. BETCKE, Rotterdam.

SAKINUM

Indische roman van G. DOMPERS, is bij den uitgever F. VAN ROSSEN te Amsterdam, op bestelling verkrijgbaar voor f 1.50 in plaats van f 2.90 de oorspronkelijke prijs.

De **helft** van de verkoopsom komt ten bate van **den noodlijdenden Javaan**.

DEN HAAG.

VAN SOEST & VAN DER WEIJDE.

RIJWEGSTRAAT 46.

Incasseren van Grootboekrente, Aan- en Verkoop van Effecten, Deposito's, Prolongaties, Coupons, Reis-Credietbrieven, Incasso's.

Irrigatoren van glas

met metalen draagbeugel zonder deksel met 1½ M. zwarte Gummislang, kraan en dubbele Canule f 2.50
Van gebronsd blik dito - 1.75
Van gebronsd blik met 1¼ M. grijze slang - 1.10

P. M. TAMSON,

Nieuwstraat 17, 's-Gravenhage.

A. A. KUIJVER & ZONEN,

Gedempte Raamstraat 11-12,

'S-GRAVENHAGE.

Hofleveranciers.

Nederlandsche Fabrik van Borduur- en Passementwerken, Galonweverij à Jacquard, Photographiën en Teekeningen van Vaandels. Maconieke Artikelen enz. worden franco ter inzage gezonden.

Zilveren Medaille Wereldtentoonstelling PARIJS 1900.

HAAGSCHE MUZIEK-HANDEL

ENDERLE en OOSTERVEEN
HOFSPUI N° 97. HOFSPUI N° 97.

Heerenkleeding-Magazijn

„DE ADELAAR”,

Spuistraat 31, DEN HAAG, over de Passage.

INTERC. TELEFOON No. 1199.

Specialiteit in PRIMA QUALITEIT KLEEDINGSTUKKEN.

voor HEEREN en JONGEHEEREN, in elke taille groote keuze.

In Kinderkleeding hebben wij steeds een uitgebreide keuze der nieuwste modellen voorradig.

Steeds Nouveauté's in Stoffen en Modellen.

Grootste inrichting voor KLEEDING NAAR MAAT te Blage.

UNIFORMEN, LIVEREIEN, AMBTSGEWADEN.

Uitrustingen voor Oost en West.

Tailleurshuis 1e Rang.

WONINGGIDS voor 's-GRAVENHAGE en OMSTREKEN

opgemaakt door 't Administratiekantoor der firma

FALKENBURG & Co.

's-GRAVENHAGE, Dennenweg 64,

wordt op aanvraag gratis toegezonden.

Ook ligt deze gids op de informatiebureaux der Vereeniging „OOST en WEST” te 's-GRAVENHAGE en te WELTEVREDEN ter beschikking van belangstellenden.

Wegens verbouwing

Uitverkoop

met 15 pCt. korting met garantie.

A. van WAVEREN, Horloger,

10, WITTE DE WITHSTRAAT 10, DEN HAAG.

IN ROBES

Fransche Coupe. *Maison L. Carrière* „Seatio”.

Reform kleeding

SPECIALITEIT IN INDISCHE KLEEDINGEN.

Attesten ter inzage. 113, Van Swietenstraat 113. Den Haag.

A. J. MESKER,

MEUBELFABRIKANT.

Hofspui 81, Telefoon No. 240, 's-Hage.

Inrichting voor complete meubeleeringen, zoowel in koop, als in huur.

Complete Ameublementen voor geheele huizen, boven- of benedenhuizen steeds voorradig.

PRIJZEN STERK CONCURREEREND.

Verhuurt mede Gemeubelde boven- en benedenhuizen.

GORDIJNEN.

TAPIJTEN.

COSTUMES NAAR MAAT,

Gegarandeerde Coupe.

Specialiteit in:

Gekleede Costumes,

Mantelcostumes,

Mantels,

BLOUSES,

PEIGNOIRS,

Costuumrokken.

GROOTE KEUZE in:

Zwarte en Gekleurde JAPONSTOFFEN.

E WEKKER,

Coöperatieve Vereeniging.

Afdeling „huisarbeid”,

Zeestraat 31. Den Haag.

Bericht de ontvangst van speciaal voor

„DE WEKKER” vervaardigt

Aardewerk, Koper, Friesche matten, etc.

Sigaren Magazijn

Korte Poten 21,

D. 't HART voorheen J. J. M. Graaf.

Import

Export.

WONINGGIDS voor 's-GRAVENHAGE.

Orgaan der firma DUSSEL & DE LEEUW.

Op aanvraag gratis verkrijgbaar. Ook ligt deze gids op de informatiebureaux der Vereeniging „Oost en West” te 's-Gravenhage en te Weltevreden ter beschikking van belangstellenden.

PORT-, SHERRY,
MADEIRA en
fijne TAFEL-
WIJNEN

ZIJN
alom
bekend.

HEERENGRACHT 3-52,
Den Haag.

Succursales: UTRECHT, LEIDEN.

„De wijnen van dit huis zijn verkrijgbaar bij den heer „B. DE BAS” te Batavia, Hoofdagent voor West-Java.”

Correspondentie te adresseeren aan: **Maison Antonio Aguilar.**

J. A. DE GRUIJTER,

Obrechtstraat 196, hoek Reinkenstr.
DEN HAAG.

Groote Sorteering

VULKACHELS, CALORIFÈRES

EN

Majolica-

TEGELKACHELPLATEN

Op termijn-betaling

Kunsttanden en Gebitten.

Prijzen lager dan alle concurrentie.

Reparatiën in 2 uur.

Langdurige garantie.

O. Jürgens,
Elandstraat 61, Den Haag.

Miele & Co.

Veenestraat 50

DEN HAAG.

Fabriek en Magazijnen

van duurzaam Verzilverde

ARTIKELN

VOOR

Luxe en Huishoudelijk gebruik.

OVERHEMDEN

NAAR
MAAT.

Glöster
CHEMIST.

HOOGSTRAAT 24/26. DEN HAAG.

VERHUIZINGEN

onder garantie.

Bergplaats voor Inboedels

(GARDE-MEUBLE)

VERPAKKING

(Emballage)

van alle soorten van goederen ter verzending door de geheele wereld.

DE GRUIJTER & Co.

AMSTERDAM, DEN HAAG, ARNHEM.

Leidschekade 70. Westeinde 48. Parkstr. 70/71.

P. G. DUNGELMANN,

Hoogstraat 34 — Telefoon n° 94,
's-GRAVENHAGE.

Specialiteit in fijne Worst- en Vleeschwaren.

EXPORT NAAR DE INDIËN

onder garantie van goede overkomst.

JAC. MOULIJN,

Opticien, Instrumentmaker,

2e Wagenstraat 95, Den Haag,

TELEFOON 704.

BRILLEN en PINCE-NEZ.

Voorschrift van Heeren Doctoren.

Artikelen voor Ziektenverpleging, Verbandstoffen,

Breukbanden, Suspensoirs enz.

Aanleg en onderhoud van

TELEFOON en ELECTRICISCHE SCHELLEN.

ISERIEF & Co.

VEENSTRAAT 16/18,

den Haag.

Magazijn van Garen en Band.

DAMES HANDWERKEN.

Natuur Wollen Ondergoederen

VAN

Jansen en Tilanus.

FRIEZENVEEN.

Aangekomen

eenige witte

Chineesche

Schape-

vachten.

175 x 85 c/m.

f 7.--

Zeldzaam

mooi.

VAN VEEN's Theehandel,

33 PLAATS, 's-GRAVENHAGE.

Telefoon 981.

Pension.

Trompstraat 342, Gem. Appart.

Gelegenheid tot dineeren, à f 1 p. persoon.
Gelegenheid tot baden.

Inteekenbiljet voor niet-leden.

Ondergeteekende

wenscht *Donateur-tribe* te worden van de Vereeniging „Oost

en West' tegen betaling eener jaarlijksche contributie van

f _____ of door eene gift in eens van f _____

H. n. tekening en volledig duidelijk adres.

den

NB. Contributie van f 5 of gift in eens van f 100 voor Donateurs.
Voor Leden contributie tot een minimum van f 1.— 'sjaars.
Om 't orgaan te ontvangen moet men minstens f 1.50 'sjaars betalen.
Doorslaan wat men niet wil.

koop. Op den duur komt alles ten bate van de inlandsche kunstenaars, zoodat deze hoe langer hoe meer tot de overtuiging zullen komen, dat hun kunst, de echte kunst, gewaardeerd wordt. Het geldt hier dus een groot sociaal belang.

Ziedaar in korte trekken het doel van de aanstaande miniatuur-tentoonstelling. Moge velen zich gedrongen gevoelen het plan te steunen, ten einde het hunne bij te dragen, om ons schoon Indië een eindje vooruit te brengen; moge de tentoonstelling oorzaak zijn, dat velen tot de vereeniging „Oost en West” toetreden, dan is het doel geheel bereikt.”

Ontwerp van een Koloniaal Programma.

In ons vorig nummer lieten wij wegens plaatsruimte het overdrukken achterwege van het „Ontwerp van een Koloniaal Programma”, dat door een commissie uit de Vereeniging „Moederland en Koloniën” werd opgesteld, om in de volgende wintermaanden te worden besproken. Wij laten dat programma thans hieronder volgen:

A. Hoofdbeginselen.

I. Doel.

Het doel van onze koloniale politiek moet zijn: de welvaart der koloniën en de tevredenheid harer ingezetenen te bevorderen.

II. Opperbestuur.

1. De taak van het Opperbestuur behoort zich hoofdzakelijk uit te strekken tot het aanvezen der algemeene regeeringsbeginselen, met overlatting, zooveel mogelijk, aan het koloniaal bestuur, van de regeling der inwendige aangelegenheden der koloniën.

2. Met behoud van het algemeen toezicht der Staten-Generaal, berust, als regel, het Opperbestuur bij den Koning, met dien verstande dat, waar het zaken van wetgeving en financieel beheer betreft, van de zijde der Kroon openbaar overleg worde gepleegd met een college van met de betrokken kolonie bekende personen.

III. Koloniaal Bestuur.

1. Handhaving van de inheemse bestuurs-organismen en ontwikkeling dier organismen in een richting, die den ingezetenen vrijheid en gerechtigheid verzekert.

2. Ontheffing van het centraal gezag van dat gedeelte zijner taak, dat aan lagere bestuursorganen kan worden opgedragen en gebruikmaking, zooveel mogelijk, van de werkkraft van behoorlijk onderlegde landzaten.

3. Deelname van niet-ambtelijke ingezetenen zoowel aan het lokaal als aan het centraal bestuur, overal waar zulks mogelijk blijkt.

B. Beginselen voor de Oost-Indische Koloniën.

I. Financiële verhouding.

1. Voor het verleden: afrekening op een rechtvaardigen grondslag.

2. Voor de toekomst: wettelijke scheiding der Nederlandsche en Indische financiën.

II. Inlandsch Onderwijs.

1. Het lager onderwijs voor de kinderen der gewone inlandsche bevolking zij eenvoudig en aanspreekbaar, vooral als voorbereiding tot latere werkzaamheid bij landbouw, veeteelt en ambachten.

2. Voor kinderen uit de hogere standen der inlandsche bevolking behoort voldoende gelegenheid te bestaan tot een degelijke opleiding voor beroepen en betrekkingen.

III. Godsdienst.

1. Eerbiediging van elke overtuiging, die niet indruischt tegen de beginselen, waarop een rechtvaardig en ordelijk bestuur behoort te berusten.

2. Steun der christelijke zending, overal waar zij werkzaam zijn kan zonder onverdraagzaamheid aan te kweken of politieke verwickelingen te veroorzaken.

3. Afbakening, zoo mogelijk, van het zendingsgebied tusschen verschillende gezindten.

4. Een onderzoek naar den rechtstoestand der Inlanders in streken, waar het Christendom op eenigszins ruime schaal verbreid is, met het doel om, waar zulks wenschelijk blijkt, den rechtstoestand der inlandsche Christenen in overeenstemming te brengen met hun zedelijke begrippen en maatschappelijke behoeften.

IV. Openbare gezondheidszorg.

1. Krachtige voorzorgen ten bate der algemeene gezondheid.

2. Uitbreiding van de gelegenheid tot vorming van genees- en verloskundigen van beproefde-bekwaamheid.

3. Bestrijding van besmettelijke ziekten.

V. Justitie en Politie.

1. Erkenning van het recht tot vereenigen en vergaderen, met wettelijke regeling, zoo noodig beperking, van dat recht, in het belang der openbare orde.

2. Vrijheid van drukpers, behoudens ieders verantwoordelijkheid voor de wet.

3. Goed, goedkoop en snel recht voor alle ingezetenen.

4. De inlandsche bevolking blijve zooveel mogelijk onderworpen aan haar eigen rechtsinstellingen; de rechtsbedeeling over haar worde verbeterd door vakopleiding der inlandsche rechterlijke ambtenaren.

5. Buiten het geval van bepaalde noodzakelijkheid worde geen preventieve hechtenis toegepast; haar duur worde, zooveel als mogelijk is, verkort.

6. Verbetering der politie tot verzekering der veiligheid van personen en goederen.

7. Verbod van het gebruik van dwangarbeiders op expeditien, anders dan met toestemming der betrokken verordelingen.

VI. Bestaans- en verkeersmiddelen.

1. Bevordering der ontwikkeling van landbouw, handel en nijverheid; waar het niet-Inlanders geldt, voor zoover hun bedrijf bestaanbaar is met de belangen der inlandsche bevolking; in het bijzonder, met strikte handhaving der rechten, welke deze op den grond uitoefent.

2. Onder behoorlijk deskundig toezicht, zorg voor het bevoeiings- en afwateringswezen, waarbij het belang der inheemse bevolking en niet de rentabiliteit der aan te leggen werken op den voorgrond behoort te staan.

3. Landbouwkundige voorlichting aan de inlandsche bevolking bij de cultuur van rijst en andere voedingsgewassen.

4. Bevordering van het inlandsch landbouweried.

5. Regeling van het arbeids-contract, met inachtneming der belangen van werkgevers en arbeiders beiden, overal waar aan regeling behoefte bestaat.

6. Terugbrenging van de particuliere landerijen tot het staatsdomein.

7. Aanleg van wegen, kanalen, telegraaflijnen en havens.

8. Verbetering van de kustverlichting.

9. Verlaging der tarieven voor post en telegraaf.

10. Aanleg en exploitatie van spoorwegen, bij voorkeur van staatswegen.

11. Ten aanzien van bosschen en mijnen gelde als regel, dat de staat, waar hij om redenen van algemeen belang niet zelf de exploitatie ter hand kan nemen, zich in de met die exploitatie behaalde winst een billijk aandeel behoort te verzekeren.

VII. Belastingen.

1. Afschaffing van alle onbetaalde, dan wel niet-voldoende betaalde, heerdiensten op Java en Madoera, gepaard met een op geleidelijke inkrimping gerichte regeling der dessa-diensten aldaar.

2. In de bezittingen buiten Java en Madoera, afschaffing van onbetaalde dan wel niet-voldoende betaalde heerdiensten, overal waar de inlandsche bevolking in verhouding tot haar draagkracht genoegzaam belasting in geld betaalt of waar, zonder bezwaar, de heerdiensten door geleidelijke belastingen kunnen worden vervangen.

3. Voor zoover dwangcultuur behouden blijft, behoorlijke betaling van de daartoe verplichte personen.

4. Overname van de belangrijke verpachte middelen in eigen beheer.

5. Bij de exploitatie der opiumregie worde gestreefd naar geleidelijke beperking van het gebruik van opium.

6. Een regeling der pandhuizen, waarbij winstbejag voor de schatkist is uitgesloten.

7. Maatregelen tot heffing der landrente over geheel Java, naar de beginselen der zoogenaamde Praanger-land-renteregeling, met verlaging evenwel van het daarbij gestelde minimum-percentage.

8. Bij den aanslag der verponding worde gestreefd naar het vaststellen eener verpondingswaarde, die de werkelijke waarde niet overtreft en worde het beroep tegen aanslagen, waarmede men zich bezwaard gevoelt, gemakkelijker gemaakt.

9. Progressieve belastingen van alle inkomsten boven zeker minimum, inzonderheid ook van de netto winsten, behaald met de exploitatie door particulieren van spoorweg-, stoomvaart- en landbouwondernemingen; zoomede van bosschen en mijnen, voor zoover de staat zich bij de uitgifte daarvan reeds niet een billijk aandeel in de winst heeft voorbehouden.

VIII. Bestuur.

1. Geleidelijke hervorming, in dien zin, dat de bestuurs-taak, waar mogelijk, aan behoorlijk onderlegde inlandsche ambtenaren worde toevertrouwd, wien, onder het toezicht van europeesche ambtenaren, zekere zelfstandigheid behoort toe te komen en wier bezoldiging in de lagere rangen moet worden verbeterd.

2. Met behoud van de zelfstandigheid der inlandsche gemeenten, behooren waarborgen te worden gesteld, dat het bestuur over die gemeenten door daarvoor geschikte personen worde uitgeoefend en behoort ook door een verscherpt toezicht, de rechtiche en rechtvaardige uitoefening van dat bestuur te worden bevorderd.

IX. Leger en Vloot.

1. Bevordering der weerbaarheid van Nederl. Indië vooral door uitbreiding der vloet met snelverende, niet overgrote schepen en door het instandhouden van een voldoende sterk, uitmuntend geoefend veldleger, met een eigen officierscorps.

2. Aanmoediging van het in militairen dienst treden door in N. Indië geboren personen, Europeanen en Inlanders, inzonderheid door allen, zonder onderscheid, de gelegenheid te openen om, bij gebleken geschikt- en bekwaamheid, op te klimmen tot den officiersrang.

3. Opheffing der schutterijen in haar tegenwoordigen vorm, met uitbreiding der europeesche politiemacht op de voornaamste hoofdplaatsen.

4. Aanmoediging en bevordering van de vrijwillige oefening en wapenhandel.

X. Uitbreiding van gebied.

1. Vreedzame uitbreiding van onze bestuursmacht over geheel of ten deele onafhankelijke streken van den Indische Archipel is geoorloofd, mits de belangen van het reeds beheerd gebied daardoor worden bevorderd of althans niet geschaad.

2. Gewelddadige uitbreiding is niet geoorloofd, dan alleen in die gevallen, waarin door onthouding gevaar zou ontstaan voor de rust in N. Indië, onrechtvaardige toestanden zouden worden bestendigd of Nederlands soeverein gezag zou worden bedreigd.

XI. Indo-Europeanen.

1. Verbetering van den maatschappelijken toestand der Indo-Europeanen, in het bijzonder door hun op ruime schaal gelegenheid te verschaffen om zich, overeenkomstig hun aanleg, tot verschillende betrekkingen, beroepen en bedrijven te bekwaamen.

2. Uitbreiding der gelegenheid tot het ontvangen van voorbereidend onderwijs.

3. Verbetering der armenzorg door ruime tegemoetkoming en steun aan particuliere weldadigheid, en door rechtstreeksche overheidsbemoeienis daar, waar het particulier initiatief tekort schiet.

4. Oprichting eener kolonie met werkinrichting, tot betere bestrijding der landlooperij.

5. Wettelijke maatregelen ter voorkoming van valsche erkenningen door Europeanen van uit niet-europeesche vrouwen geboren kinderen.

Namens de Commissie:

Den Haag, C. Th. VAN DEVENTER, April-December 1901. Secretaris.

Varia.

Tram te Atjeh. Men schrijft uit Atjeh aan De Locomotief:

Het spoorweggedeelte Pedir-Merdeo, voor het verkeer opengesteld, levert zeer merkwaardige resultaten op. Om de tram als vervoermiddel populair te maken, wordt aanvankelijk van het tarief voor inlanders slechts de halve prijs gevraagd en deze maatregel heeft ten gevolge gehad, dat de wagens letterlijk altijd vol zitten en de Atjehers met den dag meer verlekterd worden op de kareta api (vuur-wagen).

De inkomsten overtreffen dan ook de raming en doen verwachten, dat als de gansche lijn eenmaal voltooid en in exploitatie zal gebracht zijn, dan niet alleen de onkosten gedekt zullen worden, maar nog een aardig procentje winst bovendien zal worden gemaakt.

Thans reeds worden uit de ontvangsten de tot dus verre noodige exploitatiekosten geheel en al goedge-maakt.

Inlandsche vroedvrouwen. Door Dr. H. Bervoets, te Modjowarno, is aan de regering het volgende verzoek gericht:

Het zendinggenootschap in de Minahasa heeft aan Dr. Bervoets verzoekt, bij de regering zijn voor-spraak te willen zijn, om de regering te bewegen ieder jaar de kosten te betalen voor een reis van 10

meisjes uit de Minahasa naar Soerabaia. Deze zullen dan op Modjowarno onder persoonlijke leiding van Dr. Bervoets worden opgeleid tot vroedvrouwen. Dr. Bervoets verzoekt bij wijze van tegemoetkoming de regering nog f 25 per meisje per maand voor onderhoud, welk bedrag nu reeds wordt toegestaan voor de te Modjowarno in de leer zijnde Inlandsche leerling-vroedvrouwen. Voor het slagen in haar doel van elk meisje uit de Minahasa vraagt de arts B. f 1000 voor gegeven onberwils. Aangezien de financiële toestand van de inrichting aan het hoofd waarvan hij staat, niet gunstig is, zoo zal deze arts binnenkort naar Holland gaan om daar meer steun te verkrijgen voor zijn inrichting. Gedurende zijn verblijf in Holland treedt als leeraar in de verloskunde aan deze inrichting op Dr. W. Kern, die binnenkort uit Europa wordt verwacht.

Naastenliefde. Dat dieren op het punt van naastenliefde den mensch dikwijls tot voorbeeld kunnen strekken, blijkt uit het volgende: Een inwoner van Padang, in het bezit van veel pluimgedierte, verloor dezer dagen een zijner hoenders, een klok, moeder van twee kuikens, door den dood. Ook deze twee spruiten schenen gedoomd te zijn het lot der moeder te deelen, hadde niet een jonge haan, eveneens een spruit uit een vorig nest der gestorven moeder, de edelmooheid gehad zich met de voorgid der twee weezen te belasten. Niet alleen tot de voorgid bepaalde zich de jonge haan, neen, met moederlijke teederheid verzorgde hij hen.

Op al zijn schreden wordt hij gevolgd door de kleinen, die op het eigenaardig geroep van den haan, de kortelijes oppikken, welke deze voor hen heeft fijngemaakt. Des avonds, na verzadigd te zijn, vinden de kuikens een veilig dak onder zijn beschermende vleugels.

Middel tegen Melaschheid. Indien het volgend bericht uit New-York waarheid bevat, is het gelukt een grooten geesel der menschheid te overwinnen:

Op de Sandwich-eilanden, luidt het, heeft men verrassende resultaten verkregen bij de behandeling der melaschheid met een geneesmiddel, dat getrokken wordt uit een heester, de „tua-tua”, die uit Venezuela is ingevoerd. De zweren verdwenen bij de behandeling en de stijfheid van de hand ging over. Men heeft hoop, dat thans het geneesmiddel tegen deze vreeselijke ziekte is gevonden.

Met zichzelf ingenomen. Uit de Standaard nemen wij over: In het Koloniaal Weekblad vindt men een artikel van W. von Hanneken, getiteld: Holland in Noth. Het stelt op den voorgrond, dat onze koloniën eigenlijk alles aan Duitschers te danken hebben. De Oost-Indische Compagnie bediende zich in de vorige eeuw van Duitsche huurotroepen. Vier Gouverneurs-generaal waren Duitschers. De flora van Java en de oudheden van dat eiland werden door Duitschers bestudeerd of aan het licht gebracht.

Daarom moeten de Duitschers in deze koloniën bevoorrecht worden en als Nederland dat niet doet, dan zal het te laat bespeuren, hoe de eenige bescherming aan de kleinere staten bestond in den nauwer der grootere. Het moet dus zorgen, dat Duitschland belang krijgt bij het behoud der Nederlandsche koloniën, zóó dat bijv. de Duitsche schepen zich in de Indische havens als te huis gevoelen; dat zij daar niet als gasten worden ontvangen, maar als ingezetenen, van de kust af begroet door de Duitsche naast de Nederlandsche vlag.

De Kunstwereld te Batavia. Maath Piazza heeft op den tweeden Paaschdag in den schouwburg te Batavia een concert gegeven, eigenlijk meer een zoogenaamde Soirée Variée, waarop o.a. La Ballade du Désespéré van Bernberg, met mevrouw Roelfsema als alt en Maath Piazza zelf als recitante, uitgevoerd werden. Verder eenige dameskoortjes met begeleiding, een viertal bekoorlijke damesmandolinisten, enz. enz.

De Vleermuis wacht slechts op de terugkomst van prins Orlofsky (mej. Arendts) te Batavia om weder uit te vliegen, en zal dus waarschijnlijk in den loop van April nogmaals haar vroolijken invloed doen gelden.

De Opera-Club te Batavia denkt er ernstig over Massenets Manon op te voeren, de lieve opera, waarin Emma Calvé te Parijs een harer groote triomfen behaalde.

Een Indische Chocolade-Fabriek. Mevr. de weduwe v. d. Worm is eigenaresse eener inrichting tot het fabriceren van chocolade, terwijl de heer Nefkens met de leiding der bereiding is belast.

Het is dezen heer, volgens De Pr.-Bode, thans gelukt zijn fabriek zoo ver te brengen, dat het kan wed-rijveren met de beste geïmporteerde chocolade.

Natuurlijk kan het product veel goedkoper geleverd worden dan in Europa, want de grondstoffen groeien er, zoodat geen hooge vervoerkosten betaald behoeven te worden.

De Klapper-teelt. De reeds zeer aanzienlijke klapper-teelt op Ceylon wordt daar nog steeds uitgebreid. Men acht dergelijke aanplantingen een der solidste geldgelegingen. De prijs van een acre met vruchtdragende klapperboomen is gemiddeld zeshonderd roepjen.

De heer J. T. Last, lezen wij nu in Tejsmannia, heeft bij zijn huis te Mangapowai een tuin met 300 vruchtdragende klappers, waarvan de vruchten om de drie maanden geogost worden. Drie jaar geleden liet hij den grond tot op een afstand van zes voet rondom de boomen omwerken, bracht er daarna mest, gras en ander plantaardig afval op en bedekte dit met een dun laagje aarde. Dit wordt jaarlijks herhaald en het resultaat is aanzienlijke toename van den oogst.

Vroeger werden om de drie maanden gemiddeld 3000 vruchten geogost, thans krijgt men meer dan het dubbele; zoo bedroeg de laatste oogst 7033 klappers. Er zijn nu altijd één of meer boomen, welke bij den driemaandelijkschen oogst honderd vruchten leveren. Bij den laatsten oogst gaven één boom 110, twee 120, een 91, een 89, een 86 en een 80 vruchten, d. i. zeven boomen 656 vruchten.

Een fijne neger-diplomaat. Minister: Majesteit, aan de kust is een christenzending verschenen, die uw onderdanen oproerig maakt. Zal ik hem laten onthoofden?

Koning: Om 's hemels wil, neen! — vraag hem, of zijn natie tevreden zou wezen met een kolenstation en een paar koppen van ministers. (Java Bode.)

CULTURA.

Uit Wageningen werd ons toegezonden een overdruk uit No. 164 van het Maandschrift „Cultura” uitgave van de Vereeniging van Oud-Leerlingen der Rijks-landbouwschool.

De inhoud van den overdruk is een stuk van den vroegeren Indischen houtvester A. M. Berkhout, getiteld: „De vooruitzichten voor Nederlandsche Jonge-„lieden bij den Land- Tuin- en Boschbouw in Neder-„landsch Oost-Indië.”

Gaarne vestigen wij daarop de aandacht van belang-hebbenden en belangstellenden. Het stuk heeft den schrijver gediend voor eene mondelinge voordracht in de Vereeniging „Moederland en Koloniën” die wij destijds reeds met een kort woord besproken hebben.

In een Naschrift vinden wij echter thans eene reeks van vragen, die den spreker na zijn voordracht werden gedaan en daarachter telkens de daarop door hem gegeven antwoorden. Onder deze zijn er een paar, die aandacht onzer lezers dubbel waard.

Voor eerst of een landbouwschool in Indië gewenscht zou zijn? Waarop het antwoord, dat de opheffing der vroegere landbouwschool te Buitenzorg ten eerste moet worden betreurd. Naast de hogere Landbouwschool te Wageningen kon te Buitenzorg zeer goed eene dergelijke inrichting in het leven geroepen worden! Wij zouden denken, dat er in onze uitgestrekte Oost zelfs voor meerdere landbouwscholen, zoowel hogere als lagere, plaats zal zijn.

In 't bijzonder vestigen wij echter de aandacht, ook van den toenmaligen spreker zelf op de vraag: „Is er te Wageningen, meer speciale studie noodig voor het betengelen van bergstroomen?”

Het antwoord was, dat b.v. aan de boschbouwschool te Nancy en ook aan eene school te Weenen, meer werk gemaakt wordt van hetgeen de Duitschers noemen: „Wildbachverbauung”, maar dat dit vak voor den a.s. N. I. houtvester geringe waarde heeft, omdat het op Java schatten zou kosten, als men betengelingswerken ging aanleggen, zoals de Franschen in de Alpen en de Oosterrijkers in Kärnten doen.

Op Java heeft men slechts te zorgen voor de instandhouding der bergbosschen ten einde het water te betengelen.”

Is dit laatste nu wel zoo volkomen juist? Zeker; het is algemeen bekend: de ontbossching der bergtoppen is oorzaak van den dadellijken en snellen afloop van het regenwater en veroorzaakt bandjirs, [stortvloed] maar zelfs het in stand houden dier bergbosschen waarborgt niet onder alle omstandigheden tegen die bandjirs, die den landbouw groote schade berokkenen.

De werken tot betengeling der bergstroomen zijn in den regel duur, maar met kennis van zaken, goed aangelegd, waarborgen zij wel tegen rampen en geven daarenboven gelegenheid een aanzienlijke hoeveelheid werkkraft te verzamelen, die voor de nijverheid groote voordeelen kan hebben.

Bij beschouwing over irrigatie hebben wij reeds dikwijls gewezen op de groote voordeelen, die er in een systematisch afdammen der rivieren in het gebergte [waar de bergstroomen zijn] voor verschillende doeleinden gelegen kunnen zijn en wij zouden het daarom van veel gewicht achten, dat zowel te Delft als te Wageningen, ook aan het onderwijs in de betengeling der bergstroomen speciaal de aandacht werd geschonken.

Inhoud van Nederlandsche Tijdschriften voor Oost- en West-Indië.

Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in Ned.-Indië. Dl. 64 (1902), afl. IV.

C. R. R. Ritsema van Eck: De aanplantingen van getah-pertjah in de res. Banjoemas. — Prof. Dr. A. Zimmerman: Opmerkingen over eenige op Koffielanden van Oost- en Midden-Java waargenomen plantenziekten. — C. de Waal van Anckeveen: Over fokkerij. — J. G. van der Held: De Cacaocultuur en eenige praktische wenken voor die cultuur op Java. — Varia: Rhabarber als groente. — Grondregels voor de varkensteelt. — Schadelijkheid van dieplanten van ooftboomen. — Regenwaarnemingen.

De Economist. 51e jaarg. April 1902. Mr. N. P. van den Berg: Jhr. Mr. J. K. W. Quarles van Ufford. †. Stoomvaartlijn Indië, Japan en China.

Vereeniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap 1901/1902.

Verslag der bijeenkomst van 6 Maart 1902. W. R. de Greve: De verhooging der werkkraft van Ned.-Indië tegen een aanval van buiten. (Voordracht).

Indisch Genootschap. Vergadering van 25 Febr. 1902. P. H. van der Kemp: De schipbreuk van Elout's vrijzinnige politiek. (Voordracht).

Het Recht in Nederlandsch-Indië. Dl. 78 (1902), afl. 3/4. Mr. J. A. Nederburgh: Nederlandschap en naturalisatie van in Ned.-Indië geboren. Verhandeling.

De Indische Mercur. 25e jaarg. (1902) No. 16. Kinacultuur. — Kina en Kinine. — Suikerzaken. — Fransch Guyana, haar heden en toekomst. — Handel van China in 1901. — Verslag van het Mijnwezen over het 3e kwartaal 1901 (vervolg). — De kwestie der besmetting van tabak. — Overzicht van de geldmarkt in Nederl.-Indië. — Stoomschip „Goentoe”. — Kon. Paketvaart-Mpij.

Versending O.-I. Mail. VOOR DEN HAAG. Amsterdam, Nederl., 25 April 9 Mei 11.20 's av. Rotterdam, Lloyd, 2 Mei 16 " 11.30 's av. Genua, Nederland, 6 " 20 " 9.15 's av. Marseille, Lloyd, 29 April 13 " 6.30 's av. Marseille, Fr. dienst, 3 Mei 17 " 7.45 vm. Brindisi, Eng. dienst, 25 April 9 " 1.— mid. Napels, Duits. dienst, 28 " 12 " 9.45 's av.

Via Marseille: Suppletore versending van brieven, briefkaarten en aangeteekende stukken den dag volgende op den aangegeven mailtag te 7.45 vm.

Via Napels: Suppletore versending den dag, volgende op den aangegeven mailtag te 12, doch de aansluiting op het vertrek der booten is daarvan niet verzekerd.

MAIL SURINAME. Amsterdam, Nederl., 30 April 14 Mei 11.20 's av. Southampton, Eng., 28 " 12 " 11.30 's av.

MAIL CURAÇAO. Via Genua den 3n van elke maand, alleen op verzoek. Elken Dinsdag en Vrijdag 6.30 's av. via Southampton en Queenstown en New-York.

MAIL CONGO. Antwerpen den 7n en 28n Mei 7.24 's av. Lissabon den 3n en den 18n van elke maand 8.19 m.

MAIL CANARISCHE EILANDEN. (Teneriffe.) Southampton. Elken Vrijdag 7.24 's av. Liverpool. Elken Maandag 7.24 's av.

ADVERTENTIEN.

TE HUUR.

Gemeenbileerd Benedenhuis, bevattende 5 Kamers, Keuken, en Kelder, keurig ameublement best. uit: Salon-, Eetkamer-, Serre-, Slaapkamer-Ameublement, alle keukenbenodigdheden, verder Mangel, Pers enz. enz.
Gelegen WEIMARSTRAAT 93.

Allan & Co.

Koninklijke Nederlandsche Stoom-Meubelfabriek
Magazijnen ter Meubeleering.
Meubelen,
Tapijten, Gordijnstoffen etc
DEN HAAG:
HOOGSTRAAT 16.
Rotterdam. Utrecht.

Corsmit Brossois C^o.
Wagenstraat 18
DEN HAAG.

Inrichting voor complete Meubeleering,
geschikt voor Indiëns Familie

Salon
Huiskamer
Slaapkamer
Logeerkamer
Dienstbodekamer
Keuken
Gangen

f 850.

Franco door geheel Nederland.

Prijscouranten, Teekeningen of Photo's gratis op aanvraag.

G. KERNER & Co.

PRIJSCOURANT
GRATIS en FRANCO.

AU BON TAILLEUR,

22, Molenstraat 22, Den Haag.

Uitsluitend Heerenkleeding naar Maat.

Elegante Coupe.
Ruime keuze. Billijke prijzen.

Voor III. Leden der Vereeniging Oost en West voordeelige conditiën.

SPIEGEL- en LIJSTENFABRIEK
J. F. BOON,

Prins Hendrikstraat 77. 's-Gravenhage.

Specialiteit in het Oververgulden en het Repareeren van Lijsten.

Handel in Gravures en Schilderijen in Olieverf.
EXPORT naar INDIËN.

Lambert Waterreus,

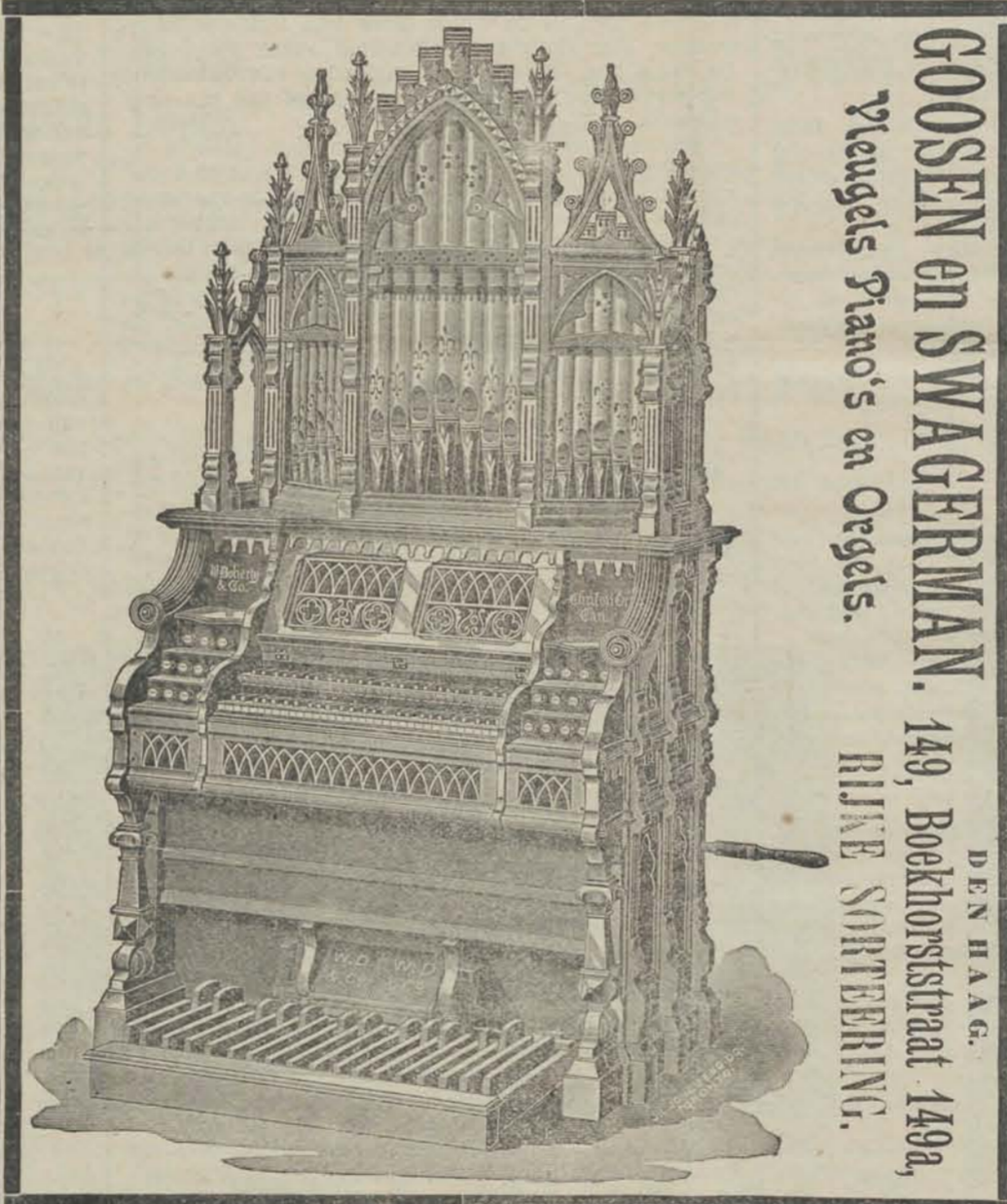
Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.
TELEPHOON 317.

Importeur van indische ingrediënten voor de rijsttafel.

Ontvangen: VERSCHE DJAHÉ-KOENJIT-KOENTJIE.

Echte Indische POUCHRON THEE (in pakjes) merk T. C. K.

Samballans. - Boemboc. - Atjars etc.

GOOSEN en SWAGERMAN.
Vleugels Piano's en Orgels.

DEN HAAG.
149, Boekhorststraat 149a,
RIJNE SORTERING.

F. H. BOTHE,

21, VEENESTRAAT - DEN HAAG.

SPECIALITEIT IN

GEKLEURDE, ZWARTE en CRÈME STOFFEN.

Nouveauté's voor elk seizoen.

STEDS GROOTE ASSORTEMENTEN. BILLIJKE PRIJZEN.

Stoomvaart-Maatschappij

"ROTTERDAMSCH LLOYD"

Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië

in verbinding met de diensten der

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam.	van Marseille.	te Port-Said.	te Padang.	te Batavia.
Goentoe	3 Mei	15 Mei	20 Mei	8 Juni	10 Juni
Oengaran	17 "	29 "	3 Juni	22 "	24 "
Gedé	31 "	12 Juni	17 "	6 Juli	8 Juli
Sindoro	14 Juni	26 Juni	1 Juli	20 "	22 "
Salak	28 "	10 Juli	15 "	3 Aug.	5 Aug.
Lawoe	12 Juli	24 "	29 "	17 "	19 "
Ardjoeno	26 "	7 Aug.	12 Aug.	31 "	2 Sept.
Soembing	9 Aug.	21 "	26 "	14 Sept.	16 "

* Dubbel schroefstoomschip. 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: Ruys & Co., Rotterdam.

De Agenten: Eijkensluyters & Tromp, Anna Paulownastraat 1d, 's-Hage.

Wol-Regime.
Depôt van het Echte Prof. Dr. G. Jaeger's NORMAAL-ONDERGOED, voor Heeren, Dames en Kinderen, in Winter- en Zomer-qualiteit, tot de laagste prijzen.
A. VAHLE & Co., den Haag, HOOGSTR. 14
Telefoon 1218.
Rotterdam, Hoogstr. 340.
Lijders aan Sicht en Rheumatiek ten zeerste aanbevelen.
Bovengenoemde Firma hebben wij voor 's-Gravenhage den Alleen-verkoop opgedragen.
WILH. BENDER Söhne, Stuttgart.
Eenige geconcessioneerde Fabrikanten der Echte Prof. Dr. G. JAEGER's Normaals-Undergoederen.

Specialiteit in Kousen en Trijoot-Goederen in Katoen, Wol, Kerne en Zijde.

Gasornamenten

Nieuwe Armen van af f 0.60.
Nieuwe Schuiflampen met Gloeilicht van af f 5.50.
Nieuwe 3-lichts Kronen met Gloeilicht van af f 17.

Surpriselamp met zijden Kap en Gloeilicht f 13.50.

NIEUWE Geijser-Badkachel,
Nieuwste systeem, met groot nieuw BAD, met 3 jaar garantie en kosteloze plaatsing, f 60.
20a, Korte Houtstraat, Den Haag.
Telefoon 1207.

Zwitserse Wasch-, Electrische Bleek- en Strijkinrichting

„RIJSWIJK”, te RIJSWIJK (Z.-H.)

Mr. F. J. G. v. d. SCHALK,

Elke hoefdele fijne strijkgooderen wordt wekelijks franco gehaald en thuis bezorgd.
GORDIJNEN en STOOMGOEDEREN binnen een week franco thuis.

MAISON de BRODERIES et de DENTELLES.

Madlle P. Ch. HOEK,

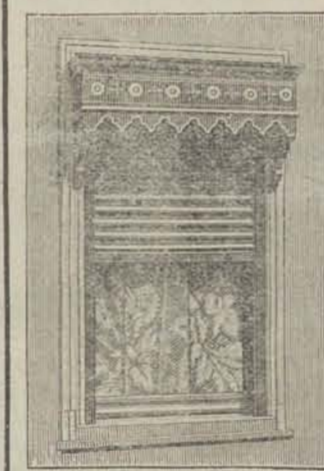
8 BAZARSTRAAT 8, LA HAYE.

Grand choix.

Prix modérés

Lingeries fines, Rideaux Suisses, Mouchoirs etc.

TROUSSEAUX et LAIJETTES.

HEINEKEN'S

(Oudste) Glazenwasscherij
Stoom Jaloezien en Rolluikenfabriek.

Den Haag, Wagenstraat 39a.

Amsterdam, v. d. Helststraat 1.

Utrecht, Potterstraat 20.

Hilversum. Arnhem. Nijmegen.

Vereeniging OOST en WEST
Afdeling 's-Gravenhage.

Aan het Bureau Heerengracht 4, zijn van 10-12 en van 2-4 uur, inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken. Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der 3de Commissie, den heer G. C. A. DE WITT, de Perponcherstraat n°. 93.

- Een gep. Onderofficier O.-I. Leger voor in-casseering, oppasser en huisbewaarder.
- Een modiste die werk in Oost-Indië zoekt.
- Een Dame die lessen geeft in Noorsch, Zweedsch, Duitsch en Italiaansch.
- Drie jonge Dames voor Juffrouw van Gezelschap. Eene ook voor lectrice.
- Twee bekwame linnennaaiers.
- Gewezen Sergeant in W.-I. voor portier, looper of huisbewaarder; kan ook copieerwerk verrichten.
- Twee jonge Dames die als Gouvernante of Bonne naar Indië willen.
- Een Dame gew. onderwijzeres in Indië voor les geven aan of opvoeden van kinderen.
- Een gegageerd Onderofficier der Genietroepen zoekt een betrekking voor loopend be- heer; schrijfwerk of eene eenvoudige admini- stratie; ook kantoorwerk in die richting.
- Eene dame voor 't les geven aan spraak- gebrekkigen.
- Een Dame les geven in tekenen en por- tretschilderen.
- Een geroutineerd boekhouder 5 jaren als zodanig in een hotel te Parijs werkzaam. Is tevens correspondent in de moderne talen. Uitmuntende referentiën.
- Eene Dame voor pianoles.
- Een Heer voor administratieve be- trekking of magazijnmeester.
- Een Heer voor Corrector aan eene drukkerij.
- Een Dame voor waarnemen van een huis- houden en naar Indië gaan.
- Twee Dames om bejaarde dame ge- zelschap te houden.
- Een Dame zoekt plaatsing als Stenograaf, ook voor les geven.
- Een jonge Dame zoekt een t' huis zonder salaris bij eene dame om deze in de avond- uren gezelschap te houden; kan in 4 talen voorlezen en maakt muziek.
- Twee Dames om met eene familie op reis te gaan; waarvan de ééne Hollandsch, Duitsch, Fransch en Engelsch spreekt, hebben veel gereisd.
- Eene Juffrouw voor Depôthoudster.
- Een bekwame machinist machine bankwerker voor plaatsing in Oost- of West-Indië.
- Een gew. O.-I. amt. voor adm. betrekking.
- Eene Dame v/h maken van fijne handwerken.
- Een Dame voor administratieve be- trekking.
- Gevraagd dochters van oud-Indiërs genegeu om als kinderjuffrouw met familie naar Indië te gaan.

De 's-Gravenhaagsche Book- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani,